

10.2021
JG 26
#07

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand

FR-DE-EN
Traductions
Übersetzungen
Translations

Snel stijgende bevolking zet woningmarkt onder druk

SCHRIJVER JOSEPH PEARCE
'Als je maar één
identiteit hebt,
leidt dat snel tot
extremisme'

KATLIJN MALFIET EN TOM SAUER
'Proberen een beter
mens te worden'

MIJN BOEK, MIJN VRIEND
'Een observator
van de menselijke
poppenkast'

KAMAGURKA EN HERR SEELE
'Wij zijn tijdloos, in
de betekenis van
eeuwig actueel'

DE KETTING

Interieurarchitecte **Isabelle Moens** (26) uit Asse werd door Joséphine Theunissen aangeduid om **de ketting** voort te zetten. Moens verdwijnt graag in de groene Rand en heeft een passie voor stoffen, texturen en weven.

INHOUD

- 06 Van Asse tot Zaventem
- 10 Figurant
- 14 Levenskunst
- 19 Bouwwerk
- 21 Mijn boek, mijn vriend
- 24 Cultuurinterview
- 32 Gemengde Gevoelens

CULTUUR

Ijs, vuur en Asse

Jeroen Van Nieuwenhove verhuisde van Asse naar IJsland waar hij voltiids natuurfotograaf werd. De ongerepte natuur en vulkanische uitbarstingen inspireerden hem tot een boek en een expo.

UIT IN DE RAND

EN OOK

- 09 **Jonge wind Pacôme Gilson**
'Waarom moeten wij zoveel leren?'
- 12 **De Groene Wandeling**
De laatste etappe
- 22 **Lesya en Oksanya Barsuk**
'Wij zullen ons prachtige land niet opgeven'

VERDELING RandKrant oktober wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppeem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

Eten delen en proeven

Isabelle Moens is een jaar afgestudeerd als interieurarchitecte aan Sint-Lucas en *Interior design* aan de Luca School of Arts. Ze groeide op in Asse, waarvan ze afkomstig is en nog altijd woont. 'Ik woon hier heel graag. De Rand is strategisch goed gelegen, heel centraal. Van hieruit kan je snel andere steden bereiken. Op 20 minuten ben ik met de trein in Brussel-centrum. Een minpunt? Het verkeer in en rond het centrum. Heel druk en zeer veel files. Of de geplande ringweg daar veel verandering in zal brengen, valt af te wachten. Gelukkig kan ik op tijd in het groen verdwijnen, want Asse heeft ook nog heel wat open en groene plekken. Ik wandel en jog regelmatig in de buurt, ook in deelgemeente Kobbegem of gewoon de velden in. Dan kom ik tot rust.'

Verhuizen

Ze woont samen met haar vriend in een appartement in Asse. Binnenkort moeten ze verhuizen. 'Het appartementsgebouw wordt gesloopt voor de ringweg. Op termijn willen we iets kopen en renoveren. De kans is groot dat we in de Rand blijven wonen. Nu wonen onze beide ouders op wandelafstand van ons appartement. Mijn vriend werkt in Vilvoorde en pendelt er met de fiets naartoe, ik werk in Wolveterem bij buitenwinkel Van Hie. Het is comfortabel dat we allebei relatief dichtbij huis werken.'

Texturen

Naast haar job als interieurarchitecte is Moens gepassioneerd door stoffen, texturen en weven. 'In de kunstacademie van Anderlecht heb ik kennism gemaakt met allerlei weeftechnieken. Daar wil ik me verder in verdiepen. In de toekomst wil ik mijn passie van weven en stoffen combineren met mijn achtergrond als interieurarchitecte. Ik zou mijn kennis graag met andere mensen delen, zodat we samen de uiteenlopende mogelijkheden van stoffen en texturen kunnen ontdekken. Maar goed, ik zal wel zien wat mijn pad kruist.'

Proevertjes

Naast wandelen en joggen, gaat Moens in haar vrije tijd ook al eens uit eten. 'Corona heeft wel wat veranderd', stelt ze vast. 'Mensen spreken meer thuis af. Het aantal cafés en restaurants in het centrum van Asse is op één hand te tellen. Er is veel leegstand in het centrum. Dat vind ik spijtig. Horeca en handelszaken zouden meer gestimuleerd mogen worden, zodat het centrum een fijne ontmoetingsplaats kan zijn. Als ik uit ga eten, dan kies ik dikwijls voor Japans. Ook de Libanese keuken smaakt naar meer. Het *sharing concept*, waarbij je kleine gerechtjes met mekaar deelt en proeft, spreekt me aan. Het is ook een verfijnde keuken.' ●

TEKST Joris Herpol – FOTO Filip Claessens

20

Koorzang is vergelijkbaar met teamsport

Het vierstemmige Carmina Kamerkoor uit Meise leeft ambitieus toe naar de opvoering van de Messiah van Händel. Met dit concert wil Carmina jongeren uit de Vilvoordse scholen aanspreken.

© f.c.

18

© f.c.

17

© Jeroen Van Nieuwenhove

13

© f.c.

Ambitieuze klimaatplannen in de Rand

Hoeilaart, Overijse, Tervuren, Huldenberg en Bertem smeedden begin mei een alliantie voor een beter klimaat. Ook andere gemeenten in de Rand nemen initiatieven die het klimaat ten goede zouden moeten komen.

Het dorp dat wordt en het dorp dat was

Randatlas gaat op zoek naar wat dat *Rand-zijn* nu precies is. Ze slaan hun tenten op in verschillende gemeenten en brengen er verslag over uit in RandKrant. Deze keer trok de expeditie naar Haren en Ternat.

absolute cijfers vormen de 35-49 jarigen de grootste groep van de instromers, onmiddellijk gevolgd door de groep van 25-34 jarigen, en de 3-11 jarige kinderen. Vanuit de Rand verhuizen relatief meer 50-plussers naar andere gemeenten in Vlaanderen, zo onder meer naar de kustgemeenten. Er is ook een grote groep van 25-34 jarige verhuizers, meestal zonder kinderen. De continue instroom van jonge gezinnen met kinderen vanuit het Brussels Gewest verklaart niet enkel de groei, maar tevens de verjonging van de bevolking in de Rand.'

Verjonging

'In bepaalde randgemeenten is er wel sprake van een veroudering van de bevolking', stelt De Maesschalck. 'De vergrijzing is het sterkst in het oosten en het zuidoosten van de Rand waar je ook de hoogste percentages van gezinnen aantreft die eigenaar zijn van hun woning. Daardoor zijn ze minder geneigd om te verhuizen als de kinderen het huis uit zijn. Al liggen de woningprijzen in Brussel hoger dan in het Vlaamse Gewest toch zijn het enkel de gegoede Brusselse huishoudens die in het oosten en het zuidoosten van de Vlaamse Rand een huis kunnen kopen. De mediaanprijs voor een woning in Kraainem, Wezembeek-Oppem of Sint-Genesius-Rode bedraagt meer dan 500.000 euro; de mediaanprijs voor een viergevelwoning in die regio loopt op tot 760.000 euro. De middenklasse die vanuit Brussel naar de Rand verkast, vindt bijgevolg sneller een betaalbare woning in de Zennevallei, zoals in Ruisbroek, Drogenbos of Vilvoorde. De gemiddelde woningprijs in Drogenbos bijvoorbeeld bedraagt 300.000 euro. Of in andere (deel)gemeenten waar ook een lager percentage huiseigenaars is, zoals Strombeek-Bever dat het laagste percentage huiseigenaars (50%) in de Rand telt. Ook in Vilvoorde waar er nog een relatief grote huurmarkt is, vinden jonge gezinnen met kinderen vlugger hun gading. De instroom van jongere huishoudens vanuit Brussel is een proces dat zich niets aantrekt van bestuurlijke grenzen. Over een langere termijn beschouwd stijgt de gemiddelde leeftijd in Vlaanderen voortdurend, terwijl die in de Vlaamse Rand sedert 2010 continu omlaag gaat. Voor Vlaanderen is de gemiddelde leeftijd momenteel 43 jaar, in de Rand 40 jaar', aldus De Maesschalck.

Snel stijgende bevolking zet woningmarkt onder druk

Tegen 2040 zal er een half miljoen mensen in de Rand wonen. In vergelijking met 2021 is dat een groei van 13%. Het verhoogt de druk op het woningaanbod en de woonprijzen in de Rand.

TEKST Gerard Hautekeur - FOTO Filip Claessens

De steile toename van de bevolking in de Rand is volgens onderzoeker Filip De Maesschalck van de Provincie Vlaams-Brabant te verklaren door het migratieoverschot. Met actuele cijfers van de provinciale dienst Data & Analyse illustreert hij glashelder het bevolkingsverloop.

Instroom uit Brussel

'Jaarlijks stromen er meer mensen in dan uit. In 2021 was de instroom uit Brussel naar de

Vlaamse Rand hoger dan ooit. Vanuit Brussel kwamen er netto 8.606 mensen bij. Daarentegen verhuisden meer mensen vanuit de Rand naar andere Vlaamse gemeenten dan omgekeerd. Hier gaat het om een negatief saldo van 4.422. Eenzelfde trend zie je voor Wallonië. Het negatief saldo met het Waalse Gewest bedroeg 1.529 personen. De jaarlijkse bevolkingstoename in de Rand staat dus op het conto van het Brussels Gewest. In

Specifieke situatie van de Rand

De verwachte groei van de bevolking in de Rand is veel hoger dan in de rest van Vlaanderen. 'Begin 2020 telde het Vlaamse Gewest bijna 6,63 miljoen inwoners. Statistiek Vlaanderen geeft aan dat tussen 2020 en 2030 de bevolking in Vlaanderen gemiddeld met 4% zal groeien tot iets meer dan 6,90 miljoen inwoners', schetst Isabelle Pannecoucke van het Team Strategie en Onderzoek van de afdeling Woonbeleid van de Vlaamse administratie. 'Alhoewel in de meeste gemeenten de bevolking toeneemt, is de stijging ongelijk verspreid over de verschillende Vlaamse provincies. De meeste gemeenten met een sterke groei bevinden zich in Vlaams-Brabant. Uit de gegevens van Statistiek Vlaanderen met de vooruitzichten voor 2018-2037 valt het hoge groeipercentage van de bevolking in de Vlaamse Rand op. Uitschieters zijn de gemeenten Meise met een toename van 8%, Tervuren 9,1%, Hoeilaart 9,4%, Dilbeek en Zaventem 9,7%, Vilvoorde 10,8%, Wemmel 11,1% en Machelen 13,3%.

Woonnoden

De hierboven geschetste trends stellen het woonbeleid voor grote uitdagingen, vooral inzake aanbod en betaalbaarheid. De Maesschalck schetst dat er in de Vlaamse Rand sedert 2011 (in verhouding tot het totale woningenbestand) 7% nieuwe woningen zijn gebouwd. 'Dit is lager dan de 10% in Vlaanderen. In de randgemeenten lopen de percentages sterk uiteen. Met aan de ene kant Linkebeek met 1,7% nieuwbouw en aan de andere kant Merchtem, Meise en Machelen met respectievelijk 11,5%, 10,9% en 10,1% nieuwbouw. Deelgemeente Wolvertem (Meise) piekt met 17% nieuwbouw, gevolgd door Duisburg (Tervuren) met 15% nieuwe woningen. 'De huidige nieuwbouwappartementen richten zich vooral op het gegoede segment van de bevolking', constateert Pannecoucke. 'Doorgaans zijn ze onbetaalbaar voor alleenstaanden en eenoudergezinnen die leven van één inkomen. Ook grotere gezinnen komen moeilijk aan hun trekken in de nieuwbouw. Bovendien moet je er rekening mee houden dat eenoudergezinnen en ouderen oververtegenwoordigd zijn in de laagste inkomensgroepen wat hun keuze voor gezonde en betaalbare woongelegenheden sterk hypothekeert.'

Woonkwaliteit

'De onderzoekers Vanderstraeten en Ryckewaert stelden in 2015 vast dat 37% van de woningen in Vlaanderen van ontoereikende kwaliteit zijn, wat neerkomt op ongeveer 1 miljoen woningen', aldus Pannecoucke.

“ De instroom van jongere huishoudens vanuit Brussel is een proces dat zich niets aantrekt van bestuurlijke grenzen.

'Bij 13% van het totale woningenbestand in Vlaanderen zijn er structurele aanpassingen vereist om bouwtechnische gebreken aan te pakken, zoals problemen van stabiliteit en vocht of gebreken die te maken hebben met de uitrusting van de woningen. Het grootste aandeel van dergelijke woningen vind je in de oudste bouwperiodes van voor 1945 en tussen 1946 en 1960. Dat percentage zakt systematisch naarmate de bouwperiode recenter is. Zo is binnen de groep woningen gebouwd na 2000 het aandeel woningen in goede staat gestegen tot 90%, het aandeel woningen in slechte of zeer slechte staat is gedaald naar 4%. Wat de kwaliteit van de woningen betreft, is er een inhaalbeweging bezig, die echter niet ten goede komt van de lage inkomensgroepen. Vaak moeten die op de private huurmarkt een woning huren die te krap is en/of van ontoereikende kwaliteit omdat de huurprijs nog net binnen hun budget valt. Ze komen noodgedwongen op de private huurmarkt terecht omdat ze vergeefs op een sociale woning wachten.'

Pannecoucke wijst nog op het groeiende fenomeen van onderbezetting: het ruimtegebruik in de te grote, onaangepaste woning is niet optimaal en vanuit oogpunt van de duurzaamheid is de energieconsumptie hoog. 'In 2013 behoorden ongeveer 995.000 Vlaamse woningen tot de categorie van onderbezette woningen. Er blijkt echter een beperkte bereidheid om de woonsituatie aan te passen aan de noden van de nieuwe levenssituatie. Ook oudere mensen staan op hun onafhankelijkheid. Zelfs als ze minder mobiel worden, schrikt het hen af om te verhuizen als ze enkel het perspectief hebben van een woonzorgcentrum of een serviceflat.'

Sociale huisvesting

Vandaag staan er volgens vzw HUURpunt, de federatie van Sociale Verhuurkantoren in Vlaanderen, meer dan 170.000 huishoudens op de wachtlijst voor een sociale woning. Gemiddeld duurt het vier jaar voor ze een woning toegewezen krijgen; in sommige gemeenten loopt dit zelfs op tot 12 jaar. 'Wat het aanbod van sociale woningen betreft, scoort de Vlaamse Rand met 4,3% sociale woningen slechter dan het Vlaamse gemiddelde van 6%', aldus De Maesschalck. In de Zennevallei staan de meeste sociale woningen. Slechts drie randgemeenten scoren hoger dan het Vlaamse gemiddelde, met name Vilvoorde, Sint-Pieters-Leeuw en Wezembeek-Oppem. Om aan de nijpende toekomstige woonnoden te kunnen beantwoorden, is er een stevige inhaalbeweging nodig. ●

FR Le marché du logement sous pression

En 2040, un demi-million de personnes vivront dans le Rand. Cela représente une croissance de 13% par rapport à 2021. Cette croissance augmente la pression sur l'offre et les prix des logements. Disposer d'une habitation de qualité qui est suffisamment abordable reste difficile car chaque année plus de personnes affluent dans le Rand et moins y repartent. En 2021, l'afflux de Bruxelles vers la région a été plus important que jamais. Et la croissance démographique attendue dans les années à venir sera beaucoup plus élevée que dans le reste de la Flandre. Cela a des conséquences importantes: il y a un rattrapage à faire par rapport à la qualité du logement, mais cela ne profite pas aux groupes à faibles revenus. On construit moins de nouveaux logements dans le Rand que dans le reste de la Flandre, et ceux-ci s'adressent principalement aux personnes aisées.

© f/c

Stand van de Rand over onderwijs

VLAAMSE RAND Begin september ontving Vlaams minister van de Vlaamse Rand en Onderwijs Ben Weyts (N-VA) in de Plantentuin van Meise beleidsmakers en andere sleutelspelers in de Vlaamse Rand voor de jaarlijkse *Stand van de Rand*. Dit jaar lag de focus op onderwijs, een thema dat voor meer dan genoeg gespreksstof zorgt: gezien het tekort aan capaciteit en leraren, en de grote instroom van anders-talige leerlingen in de scholen van de Vlaamse Rand. 'De toestand is ernstig maar niet hopeloos', aldus minister Weyts. 'We zijn ons zeer bewust van de uitdagingen en we werken er aan op twee fronten. Enerzijds blijven we investeren in meer capaciteit voor de scholen. Intussen gaat 17% van het totale Vlaamse capaciteitsbudget naar de Vlaamse Rand. Anderzijds is er 1 miljoen euro vrijgemaakt om de scholen te ondersteunen in hun taalbeleid.'

De regie van dat project is in handen van vzw 'de Rand'. 'Onze schoolondersteuners gaan in 21 scholen van de Vlaamse Rand onder-

steuning bieden aan de schoolteams', vertelt Bernadette Vriamont van vzw 'de Rand'. 'Op maat van elke school zullen er een aantal acties worden opgestart om het taalontwikkeld lesgeven op de klasvloer te krijgen. Zo willen we de schooltaal Nederlands van alle leerlingen versterken.'

Socioloog Mark Elchardus gaf tijdens de Stand van de Rand zijn visie op onderwijs en gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand. 'Wat eerder in Brussel gebeurde, gebeurt nu in de Vlaamse Rand. Brussel bejubelt zijn diversiteit, maar vangt ze eigenlijk niet zo goed op', oordeelt Elchardus. 'Het Brussels onderwijs doet het eigenlijk niet zo goed. De problematiek die zich nu in de Vlaamse Rand stelt, moeten we zien als een tweede kans. Vraag is dus of we hier wél zullen slagen in die integratie en zullen kunnen tonen dat we, ondanks de grote diversiteit, manieren vinden om een hechte gemeenschap te vormen waarin alle kinderen kansen krijgen. Dat is de uitdaging waar de Vlaamse Rand voor staat.' - TD

Duurzame dorpskernen

OVERIJSE/SINT-GENESIUS-RODE/TERVUREN Overijse, Sint-Genesius-Rode en Tervuren werken samen met de provincie aan een plan om hun dorpskernen te versterken en tegelijk minder te bouwen buiten die kernen. 'De bedoeling is om via het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) 'Horizon+' de kernen goed uit te rusten met de nodige woon-gelegenheid, infrastructuur en diensten, en minder groei daarbuiten. Op die manier beschermen we beter het groene en open karakter van deze gemeenten aan de rand van het Zoniënwoud', zegt Ann Schevenels (Open VLD), gedeputeerde voor ruimtelijke planning. Het plan zal de dorpskernen afbakenen en bepalen waar er nog verkavelingen of appartementen kunnen worden gebouwd. 'Door hun mobiliteitsprofiel, landschappelijk karakter en uitrustingsgraad zijn sommige woongebieden veel minder geschikt voor verdichting. Met het plan willen we de dorpen een duurzame toekomst bezorgen en het groene en open karakter van de gemeenten beschermen'. De startnota van het PRUP ligt tot 31 oktober ter inzage. - TD

📍 Tervuren

© d/l

Leuvensepoort

TERVUREN De Leuvensepoort, een van de toegangswegen tot het park van Tervuren, is dankzij stelschoren opnieuw open voor voetgangers en fietsers. De barokke rondboogpoort dateert uit 1627 en stond in verbinding met de Oude Leuvensebaan. In december vorig jaar bleek dat een van de steunbalken van de Leuvensepoort niet meer stabiel was. De poort werd toen onmiddellijk gestut, maar moest de voorbije zomer een aantal weken worden afgesloten met nadarhekken omdat de stutten waren gestolen. De Regie der Gebouwen koos daarom niet opnieuw voor stutten, maar wel voor stelschoren die aan de poort zijn vastgemaakt. Dit jaar nog start een vooronderzoek voor de restauratie van de Leuvense poort. Die definitieve restauratie zou in 2024 moeten starten. -TD

Wat te doen bij energiecrisis?

VLAAMSE RAND Almaar meer lokale besturen in de Vlaamse Rand kondigen maatregelen aan om hun energieverbruik te verlagen. Veel gemeenten zagen hun energiefactuur de laatste maanden verdubbelen. In Machelen zal de thermostaat in de gemeentelijke gebouwen verlaagd worden naar 19 °C. De stad Vilvoorde en Wezembeek-Oppem overwegen om de straatverlichting tijdens een deel van de nacht te doven. Veel gemeenten maken versneld werk van de plaatsing van energiezuinige led-verlichting in de straatlampen. Het water van gemeentelijke zwembaden als dat van Zaventem zal voortaan een graad frisser zijn. Zaventem maant de sportclubs aan om zuiniger om te gaan met energie. Tot nu toe is het de gemeente zelf die de energiekosten betaalt van de clubs die gebruik maken van de gemeentelijke infrastructuur. Wie de verwarming laat aanstaan of de lichten niet dooft, dreigt op te draaien voor een deel van de energiefactuur. -TD

- Klimaatpunt en 3Wplus hebben het project WarmNest gerealiseerd. Zo werden 22 leegstaande panden in Halle, Opwijk, **Sint-Pieters-Leeuw**, Ternat, **Vilvoorde** en Zemst omgevormd tot energiezuinige sociale woningen.
- Warenhuisketen Makro, met vestigingen in **Machelen** en **Sint-Pieters-Leeuw**, vraagt bescherming tegen schuldeisers.
- Wielrenner Remco Evenepoel uit **Schepdaal** heeft de Ronde van Spanje gewonnen. De gemeente Dilbeek draagt hem voor als ereburger.
- In **Overijse** kreeg de IJse opnieuw een eigen open bedding ter hoogte van het parkje in de Jan Baptist Dekeyserstraat.
- De 17-jarige Brits-Belgische piloot Mack Rutherford uit **Sint-Genesius-Rode** is er na vijf maanden in geslaagd om solo rond de wereld te vliegen.
- **Asse** neemt maatregelen om het kruispunt van de Velm met de Steenweg op Asse veiliger te maken. Onlangs kwam daar een 19-jarige fietser om het leven.
- **Tervuren** wil actie ondernemen tegen het sluipverkeer in deelgemeente Moorsel en plaatst vanaf oktober drie proefopstellingen die de leefbaarheid moeten verhogen.
- KFC **Meise** bestaat 90 jaar en viert dat op een speciale manier. Tot het einde van het jaar mag iedereen gratis naar alle thuismatches komen kijken.
- Op de Nieuwelaan in **Meise** is door Ouders van Verongelukte Kinderen een SAVE-bord ingehuldigd. Het herdenkt Tristan De Prins, die er in juli 2019 om het leven kwam toen hij op zijn brommer werd aangereden.

Zing, schrijf, lach en bewonder

VLAAMSE RAND Van 1 tot 8 oktober is het de Week van het Nederlands. Het Vlaams-Nederlands Huis deBuren en de Taalunie brengen een ode aan de schoonheid van de Nederlandse taal. Vzw 'de Rand' riep de voorbije weken iedereen op om zijn favoriete citaat, lied of gedicht in het Nederlands in te zenden. Tijdens de Week van het Nederlands worden alle ingestuurde tekstfragmenten op de website en de Facebook-pagina van vzw 'de Rand' geplaatst. De mooiste fragmenten verschijnen in een bundel voor volwassen cursisten Nederlands. Gemeenschapscentrum de Kam in Wezembeek-Oppem organiseert op 6 oktober een taalquiz. Diezelfde avond kan je in gemeenschapscentrum de Zandloper in Wemmel uit volle borst meezingen met Nederlandstalige klassiekers tijdens *Allez Chantez!* De zangsessie wordt begeleid door een zangcoach en een muzikant. Ervaring is geen must, enthousiasme wel. -TD

- Palliatief dagcentrum Topaz in **Wemmel** bestaat 25 jaar.
- Basketbalclub Bavi **Vilvoorde** bestaat 80 jaar en speelt dit jaar in de vernieuwde sporthal aan het Slachthuisplein.
- In **Zaventem** is het nieuwe politie-commissariaat aan de Hoogstraat officieel geopend.
- Het gevaarlijke kruispunt van de Merchtemsesteenweg met de Linthoutstraat in **Brussegem** krijgt verkeerslichten.
- In **Grimbergen** is de Vlaamse Waterweg gestart met de heraanleg van de linkeroever van het Zeekanaal Brussel-Schelde.
- Deze zomer namen 30% meer mensen de waterbus op het kanaal tussen **Vilvoorde** en Brussel.
- In **Terlanen** is er voor het eerst in 91 jaar opnieuw een schuttersfeest met koningsschieting met handbogen georganiseerd.
- In juli en augustus vlogen 4,4 miljoen reizigers via Brussels Airport. Dat is 81% van het aantal reizigers in de zomer van 2019.
- Op de luchthaven van **Zaventem** staan er zo'n 600 vacatures open.
- In **Grimbergen** zijn twee deelwagens van Cambio in gebruik genomen aan het gemeentehuis en op de parking Ter Wilgen.
- In **Ruisbroek** en **Negenmanneke** zijn door het kunstenaarscollectief Treepack twee monumentale muurschilderingen aangebracht.
- Trooper, het online shop platform uit **Grimbergen**, organiseert tot 15 oktober een soort droomfabriek waarbij verenigingen hun ultieme droom kunnen indienen en kans maken op een geldprijs om deze te realiseren (www.trooperdroom.be).
- **Vilvoorde** schrapt de schaatspiste tijdens de winterperiode omwille van de hoge energiekosten. Er komt wel een rolschaatspiste.
- De Hopduvelfeesten lokten meer dan 20.000 bezoekers naar **Asse**.
- 23 Vlaams-Brabantse politiezones en diensten van de federale politie lanceren een grootscheepse rekruteringscampagne.
- De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) heeft in het grondwater op de voormalige Akzo Nobel-site in **Vilvoorde** verhoogde PFAS-waarden vastgesteld. – JH

© pi

①

Jonge kopers, dure huizen

HALLE/VILVOORDE In Halle-Vilvoorde zijn vooral de steden Halle en Vilvoorde populair bij jonge kopers. Dat blijkt uit cijfers van Fednot. De notarissenfederatie analyseerde hoe actief jonge kopers tussen 18 en 30 jaar op de vastgoedmarkt zijn, op welke locaties ze kopen en in welke prijscategorie. 'Wie in de eerste zes maanden van dit jaar als jonge koper op zoek was naar een huis in Halle-Vilvoorde, kwam het vaakst in Halle terecht. 27% van de mensen die de voorbije zes maanden in Halle een huis kochten, was tussen 18 en 30 jaar oud', zegt woordvoerder Bart Van Opstal. 'Ze telden daarvoor gemiddeld 300.000 euro neer. Dat is 10.000 euro meer dan vorig jaar. Ook Vilvoorde blijkt populair bij jonge kopers. Een huis kost daar gemiddeld 321.000 euro. 26% van de kopers in Vilvoorde zijn jonger dan 30 jaar.' Ook Dilbeek (25%), Grimbergen (24%) en Sint-Pieters-Leeuw (20%) liggen goed in de markt bij jonge kopers. Toch ligt het aandeel jonge kopers in de regio een flink stuk lager dan het Vlaamse gemiddelde van 34%. De woningen zijn hier dan ook heel wat duurder. – TD

Fusies gemeenten

VLAAMSE RAND De CD&V-burgemeesters van Gooik, Galmaarden en Herne maakten onlangs bekend dat ze praten over een mogelijke fusie. De drie Pajotse gemeenten werken de laatste jaren al intensief samen en willen nu nagaan of ze nog een stap verder kunnen gaan. In de Vlaamse Rand lijkt er voorlopig weinig animo voor fusies. Vilvoorde stak in de zomer van 2020 nog de hand uit naar Machelen, maar hoewel beide gemeenten worden geleid door een socialistische burgemeester bleek het water veel te diep. In de Zuidrand werken Beersel, Sint-Pieters-Leeuw en Halle de laatste jaren goed samen rond veiligheid, wonen en klimaat. 'Die samenwerking verloopt inderdaad goed, maar het is zeker geen voorafname van een fusie', laat burgemeester van Sint-Pieters-Leeuw Jan Desmeth (N-VA) weten. 'Elk van onze drie gemeenten heeft voldoende slagkracht en is groot genoeg, de nood aan een fusie is er niet. De eenmalige beloning die Vlaanderen geeft voor gemeenten die vrijwillig fusioneren, lijkt me ook geen goede reden om een fusie aan te gaan.'

Maar wat als een kleinere gemeente als pakweg Pepingen komt aankloppen? 'Dan zullen we de deur zeker niet zomaar dichtslaan', zegt Desmeth. 'We zijn altijd bereid om te praten, maar als grotere gemeente zullen we het initiatief niet nemen.' Bijkomend probleem voor mogelijke fusies in de Vlaamse Rand is het statuut van de faciliteitengemeenten. Dat laat niet toe om te fuseren met niet-faciliteitengemeenten. In 2014 diende toenmalig Kamerlid Luk Van Biesen (Open VLD) daarom een wetsvoorstel in waarin een soort districtscollege was voorzien dat de faciliteiten in de vroegere faciliteitengemeente zou garanderen. Bij de daaropvolgende federale verkiezingen werd Van Biesen niet herverkozen en het voorstel belandde in de vergeetput. – TD

‘Waarom moeten wij zoveel leren?’

Pacôme Gilson (10) uit Grimbergen is een geestige kerel met een eigen kijk op de zaken. Het liefst van al speelt hij schaak, en dat kan hij dan ook heel goed.

TEKST Michaël Bellon – FOTO Filip Claessens

Zo eindigde hij in zijn leeftijdscategorie al eens tweede op het Vlaams kampioenschap. Op school in het zesde leerjaar van het Prinsenhof doet hij het goed, maar hij zit toch liever te gamen.

Wat kan jij dat veel andere mensen minder goed kunnen?

‘Ik kan goed schaken. Wat er zo leuk aan is, kan ik niet precies zeggen. Ik ga veel schaken in schaakschool Jeugdschaak België in Strombeek-Bever, ik heb een privécoach en ik speel bij een goede club: SC Richard Réti in Neder-over-Heembeek. Per week speel ik zo soms wel tien uur. Wanneer er een Belgisch kampioenschap of schaakkampen of -toernooien voor de deur staan, dan kan dat oplopen tot vijf à zes uur per dag. Het meest trots ben ik op mijn tweede plaats op het Vlaams kampioenschap.’

Waar kijk jij in het dagelijks leven vaak tegen op?

‘Ik studeer niet graag. Soms doe ik het toch, meestal voor een examen wanneer er wat meer druk op staat. Wiskunde doe ik graag, maar voor Frans bijvoorbeeld moet ik studeren. De lessen Frans zijn leuk, de toetsen niet.’

Wat maakt je ongelukkig?

‘Mijn haar laten knippen. Een halve maand geleden moest het weer, dus nu ben ik er een tijdje vanaf. Ik vind het niet leuk omdat er dan overal haar op je gezicht of nek valt en dat jeukt. Ik heb het ook niet graag dat mensen aan mijn haar zitten.’

Wat zou je meteen doen als je eerste minister was?

‘Ik denk niet dat ik dat ooit zal worden. Het brengt te veel druk met zich mee. Wat ik direct zou invoeren, is een verbod op roken. Ik snap het nut niet van aan een stokje te zuigen dat brandt, en waar je kanker van kan krijgen. Ik zou ook meer speeltijd en minder lessen geven op school. Waarom moeten wij zoveel leren?’

Welk voorwerp zou je niet kunnen missen?

‘Mijn zetel. Ik zit graag in een zetel die echt goed zit. Bij ons thuis is dat een lange zachte bank van twee en een halve à drie meter breed. De beste plek is het hoekje waar je ook je benen kan strekken. Daar zit ik om televisie te kijken en op de tablet te spelen. Het enige probleem is dat mijn zus ook graag op die plek zit.’

Wat is het beste dat digitale wereld heeft voortgebracht?

‘De smartphone, de computer en de tablet. Vroeger geloofde ik mijn mama wanneer ze zei dat mijn ogen vierkant zouden worden als ik te lang voor het scherm zou zitten. (lacht) Ik speel vooral actie- en strategiespelletjes zoals Clash Royale, Clash of Clans en Subway Surfers.’

Wat is je favoriete personage en waarom?

‘Bram Botermans, het hoofdpersonage van de boekenreeks *Het leven van een loser*. Ik vind het heel grappig dat een mens zo kan zijn

zoals hij, met zijn kinderachtige fantasie. Ik lees graag dikke boeken met veel tekeningen en prentjes, liefst in kleur. Ik lees ook graag strips zoals die van *Urbanus* en *Vertongen en Co.*’

Wat is het meest speciale dat je persoonlijk hebt meegemaakt?

‘Deze zomer heb ik een *deathride* van driehonderd meter gedaan in de Ardèche in Frankrijk. Op een hoogtouwparcours boven een rivier. In het begin leek het eng, dan was het leuk, en op het einde was het opnieuw eng omdat je even naar boven wordt geslingerd. In ieder geval: het was veel leuker dan gewoon wandelingen maken in de natuur.’

Wat wil je later worden?

‘Toen ik klein was, dacht ik dat ik een *bouwer* zou worden, dat ik kermis in de tuin van mijn zus zou bouwen. Daarna werd ik realistischer, en nu denk ik dat ik programmeur bij google word. Mijn vader werkt er ook. Die heeft het wel druk. Ik wil iets minder hard werken.’

Wat is het mooiste plekje in je streek?

‘Grimbergen is een leuke gemeente. Het is hier redelijk rustig, als je buitenkomt ben je op je gemak en kan je al eens een praatje maken met iemand die je tegenkomt. Ik kies voor mijn eigen straat. Die begint als een gewone straat, maar op het einde wordt ze een cirkel en loopt ze dood. Ze lijkt dus op een pijp. Daarom wordt ze ook *pijpenkop* genoemd. Er rijden bijna geen auto's waardoor je op straat kan doen wat je wil.’ ●

Schrijver Joseph Pearce (70) uit Vilvoorde

‘Als je maar één identiteit hebt, leidt dat snel tot extremisme’

In zijn nieuwste boek *Tussen Oder en Zenne* verweeft schrijver Joseph Pearce zijn kleine familiegeschiedenis met de grote wereldgeschiedenis. Het is het verhaal van zijn Joodse grootvader aan de ene kant en zijn Vlaams-katholieke grootvader uit Vilvoorde aan de andere kant.

TEKST Anne Peeters - FOTO Filip Claessens

Het militarisme, antisemitisme en Vlaams nationalisme die uitmondten in de Tweede Wereldoorlog, brengen uiteindelijk hun zoon en dochter samen. Zij worden later de ouders van Pearce. De schrijver woont al een hele tijd in Antwerpen, maar blijft geworteld in Vilvoorde. Hij omhelst al zijn identiteiten. ‘Ik ben voorstander van inclusie.’

Op zijn veertiende komt Joseph Pearce te weten dat zijn vader eigenlijk Werner Peritz heet en niet Vernon Pearce. Dan pas verneemt hij dat zijn vader eigenlijk een Joodse Duitser is van geboorte en geen Engelsman van afkomst. Later gaat hij op zoek naar zijn Joodse roots, naar zijn verwanten die over de hele wereld zijn verspreid. Zijn debuutroman *Land van belofte* uit 1999 is het resultaat van die zoektocht. Het boek werd naar het Frans, Russisch en Pools vertaald en haalde de shortlist van de Prix Jean Monnet de littérature européenne. *Koloniale Waren* (2001) vindt zijn wortels in

het verhaal van zijn familie langs moederskant uit Vilvoorde. Zijn katholieke grootvader Joseph Vandenbrande had een groothandel in koloniale waren en was overtuigd flamingant. In *Vaderland* (2008) graaft hij dieper in de geschiedenis van zijn Joodse familie. Wat zou er gebeurd zijn als Hitler de oorlog had gewonnen? En nu is er *Tussen Oder en Zenne*, een nieuw deel in de familiechroniek.

De grote wereldgeschiedenis vermengt met de kleine familiegeschiedenis is een belangrijk thema in jouw werk. Hoe kijk jij naar de manier(en) waarop iemand door zijn geschiedenis wordt wie hij is?

‘Geschiedenis en identiteit zijn met elkaar verweven. Je groeit niet enkel op in een gezin, maar ook op een welbepaalde plek, in een tijdsgewricht met zijn politieke, economische en sociale ontwikkelingen. Mijn wortels zijn in al die aspecten diep verankerd,

ze zijn er constant door bevoeid geweest. Opgroeien in Vilvoorde, een industriestad die je al kon ruiken voordat je haar zag. Opgroeien in een drukke familiezaak, een groothandel in koloniale waren. In een gezin waar zowel de moeder als de grootmoeder honderduit over vroeger vertelde. In een Vlaamsgezinde familie, omdat je in een stad in de schaduw van Brussel vaak met Frans-talige arrogantie te maken kreeg. Ontdekken dat je vader geen Engelsman was, maar een Duitser van Joodse afkomst. Hij had wel de Britse nationaliteit doordat hij enkele jaren na zijn vlucht uit het Derde Rijk het Britse leger had vervoegd. Ik heb ook zelf de Britse nationaliteit. En opgroeien in het besef dat talloze verwanten van mijn vader in de Shoah zijn omgekomen.’

‘Je groeit niet enkel op in een gezin, maar ook op een specifieke plaats in een welbepaalde tijd. Geschiedenis en identiteit zijn met elkaar verweven.’

Beschouw je jezelf met jouw bijzondere voorgeschiedenis als Brit, Belg, Antwerpenaar of Vilvoordenaar?

‘Ik ben het allemaal tegelijk. Mijn identiteit is een mozaïek van identiteiten, een amalgaam. Ik denk dat het gevaarlijk is als je maar één identiteit hebt. Dat leidt snel tot fanatisme of zelfs extremisme, tot een *wij tegen zij-mentaliteit*. Ik ben anglofiel, zelfs na de Brexit. Ik ben gefascineerd door de Joodse geschiedenis en de emancipatie van mijn Joodse voorouders. Ik voel me thuis in Vilvoorde, al woon ik al bijna een halve eeuw in Antwerpen. Ik voel me net zo goed thuis in Wrocław in Polen, het vroegere Breslau waar mijn Joodse grootouders en vader vandaan kwamen. Ik ben een Belg die houdt van de Belgische kust, van alles wat Brussel te bieden heeft, van de Vlaamse kunststeden en van de prachtige natuur in de Ardennen. Ik ben ook een Europeaan, ik geloof rotsvast in wat de Europese Unie probeert te bereiken.

DE **‘Wenn man nur eine Identität hat, führt das schnell zu Extremismus’**

In seinem neuesten Buch *Tussen Oder en Zenne* verwebt der Schriftsteller Joseph Pearce seine kleine Familiengeschichte mit der großen Weltgeschichte. Es ist die Geschichte seines jüdischen Großvaters auf der einen Seite und seines flämisch-katholischen Großvaters aus Vilvoorde auf der anderen. Mit vierzehn Jahren erfährt Joseph Pearce, dass sein Vater in Wirklichkeit Werner Peritz und nicht Vernon Pearce heisst. Erst dann erfährt er, dass sein Vater eigentlich ein gebürtiger jüdischer Deutscher und kein Engländer ist. Später, in seinem Debütroman *Land van Belofte*, begibt er sich auf die Suche nach seinen jüdischen Verwandten, die über die ganze Welt verstreut sind. ‚Geschichte und Identität sind miteinander verwoben. Man wächst nicht nur in einer Familie auf, sondern auch an einem bestimmten Ort und in einer bestimmten Zeit mit ihren politischen, wirtschaftlichen und sozialen Entwicklungen.‘

Ik ben een grote voorstander van inclusie, een noodzakelijke voorwaarde voor een goed functionerende democratie.'

Ook al woon je er al lang niet meer, toch blijft jouw band met Vilvoorde hecht. Over jouw familie langs moederszijde schreef je het boek *Koloniale waren en Suikertantes*, die eigenlijk ook een geschiedenis van de stad zijn. Beschouw je jezelf als een historicus, of eerder een kroniekschrijver dan een romanschrijver?

'In *Koloniale waren en Suikertantes* heb ik me beperkt tot wat er zich binnen een familie heeft afgespeeld. Daar ben ik zowel familiechroniekschrijver als romanauteur. In *Tussen Oder en Zenne* heb ik geprobeerd een evenwicht te vinden tussen de *grote geschiedenis* en de geschiedenis die elk individu zelf schrijft, de geschiedenis van doodgewone mensen met de lusten en lasten die ze op hun levensreis tegenkomen. Op het snijpunt van die twee soorten geschiedenis krijg je dan als lezer hopelijk een goed inzicht in hoe een individueel leven door de politieke, economische en sociale omstandigheden wordt beïnvloed en soms meegesleurd. Daarom zit er in *Tussen Oder en Zenne* ook een boodschap. Ibn Khaldun, een Islamitische historicus uit de 14e eeuw, schreef dat er minder verschil is tussen het verleden en het heden dan tussen twee druppels water. Ik begrijp hem; hij bedoelt dat de mens fundamenteel altijd dezelfde blijft, in staat tot zowel het allerbeste als het allergegruwelijkste.'

'De Poolse schrijver Wiesław Myśliwski schreef dat het ontzettend moeilijk is om te beschrijven wat beschaving is, terwijl het helemaal niet moeilijk is om barbarij te definiëren. Een citaat vooraan in mijn boek is van Voltaire: *Zij die je onzin laten geloven, kunnen je wreedheden laten begaan*. Ik kom graag terug op mijn geloof in een inclusieve maatschappij. Dat is niet gemakkelijk, je moet die inclusiviteit kunnen waarmaken. Vandaag de dag is dat meer dan ooit nodig, want de populistische onder de politici vervloeken dat. Natuurlijk maakt die diversiteit onze maatschappij complexer. Toen ik op 2 september 1974 leerkracht werd op het Onze-Lieve-Vrouwecollege in Antwerpen, een jezuïetenschool, was het een zeer homogene groep van witte en vaak Franstalige leerlingen. Aan het einde van vorige zomer kwam ik voorbij mijn oude school en zag ik een lange rij staan voor de

inschrijvingen. De hele wereld was er verzameld. Die diversiteit een kans geven, dat is de opdracht voor de toekomst.'

Over school en lesgeven schreef je in 2011 de roman *Schoolslag*. Fictie. Hoe kijk je aan tegen de huidige hervormingen in het onderwijs? Er wordt geklaagd dat de kwaliteit achteruit gaat. Ben je het daarmee eens?

'Toen ik les begon te geven, werden de leerkrachten op mijn school niet door eindtermen en beleidsinnovaties om de oren geslagen of door onderwijsconsultants en managementexperts met wollig jargon de kast op gejaagd. Je had geen andere keuze dan op je eigen kompas te varen. De leerkracht werd vertrouwd, door zowel de directie, de ouders, de scholenkoepels als het ministerie van onderwijs. Een leerling die in het vierde jaar was gezakt vroeg me eens om hem naar zijn ouders te vergezellen, zo bang was hij voor hun reactie. Hij hoopte wellicht dat ik de pil zou kunnen vergulden. *Uw zoon moet zijn jaar overdoen*, zei ik tegen de vader. *Dan is dat zijn eigen schuld*, zei de man onbewogen. En daarmee was de kous af. Vandaag zijn leerkrachten bang om een leerling een onvoldoende te

geven, een advocaat staat immers klaar om op vraag van de ouders protest aan te tekenen. Vertrouwen is een fundamentele voorwaarde als je als leerkracht je leerlingen iets wilt bijbrengen. Lesgeven is je passie uitleven. Het is niet aanleren wat leerlingen, de onderwijskoepels of het ministerie van onderwijs boeiend vinden, maar geven wat je zelf fascineert. Je wilt nieuwe horizonten openen en nieuwe inzichten creëren bij je leerlingen. Zodat je ze daarna de wereld in kan sturen, open voor alle nieuwe ervaringen en kennis die ze zullen opdoen. Vandaag worden leerkrachten in een keurslijf van regels en administratieve verplichtingen gedwongen, waardoor het hun vaak aan tijd ontbreekt om zich met de leerstof bezig te houden. Zeker in de taalvakken. Die staan onder zware druk. Iedereen kent Engels, nietwaar? En waarom nog Frans of Duits aanleren? Of waarom nog een boek lezen? Die kortzichtigheid zorgt er niet alleen voor dat de kwaliteit van het onderwijs achteruitgaat, maar dat ook de een bredere kijk op mens en samenleving onder druk staat.'

Het boek *Tussen Oder en Zenne* van Joseph Pearce verscheen in april dit jaar bij uitgeverij Atlas Contact.

📍 **NAAM** Joseph Pearce – **WOONPLAATS** vroeger Vilvoorde, nu Antwerpen – **BEROEP** schrijver

De laatste etappe

Het zevende en mogelijk meest contrastrijke deel van de Groene Wandeling loopt door natuurgebieden, volgt het kanaal en de Zenne, en doorkruist een industriezone. Je ontdekt een opmerkelijke afwisseling van landschappen.

TEKST Herman Dierickx – FOTO Filip Claessens

Het mooie natuurgebied van de Keyenbempt verlaat je via de Keyenbemptstraat, om via het Maarschalkdreefje over de Zwartebeekstraat aan te komen in het Bemptpark van Vorst. Daar rijdt het fameuze, kleine stoomtreinstelletje voor de laatste keer dit jaar uit tijdens het eerste weekend van oktober tussen 14 en 18 uur (meer info vind je op www.ptvf.eu). Het stoomtreintje ziet er misschien wat pietluttig uit, maar aan de reactie van de kinderen te zien valt dat best mee. Je betaalt 3 euro per persoon, zonder reservatie, voor een afstand van twee kilometer. En de aanwezige begeleiders zijn erg behulpzaam. Maak zeker van de gelegenheid gebruik om iets verderop het Jacques Brelpark – vroeger nog het Guldensporenpark, maar Le Grand Jacques nam het over – te bezoeken. Via de Bempt- en Kersbeeklaan ontdek je er prachtige, vijfhonderd jaar oude woudreuzen. Die bomen zijn zowat de oudste van het Brussels Gewest.

Van industrie tot groene oase

Keer daarna terug op je stappen om via de Brits Tweedelegerlaan en de Zijdeweaverij-

straat het lawaaiige kruispunt van de Ring met de Humaniteitslaan te bereiken. De laan vormt tot de Bollinckxstraat de grens tussen het Vlaams en het Brussels Gewest. Iets naar het oosten ligt het waterzuiveringsstation van Brussel-Zuid. Helemaal ingekapseld in een uitgebreid industrieel weefsel. Omdat het waterzuiveringsstation op zo'n beperkte ruimte gebouwd werd, is het een van de weinige in België dat zich hoofdzakelijk ondergronds bevindt. Uitbreiding is niet meer mogelijk. Om die reden moet het zuiveringsstation van Brussel-Noord de tekortkomingen van zijn zuidelijke evenknie opvangen door onder andere bijkomende zuivering van stikstof.

“ In het Jacques Brelpark ontdek je prachtige, vijfhonderd jaar oude woudreuzen, zowat de oudste bomen van het Brussels Gewest.

Stap stevig door naar de Internationalelaan om de industriezone ver achter je te laten. Ter hoogte van de haakse bocht naar rechts volg je de open Zenne. Onder de spoorweg door blijf je de Zenne volgen tot aan het kanaal Brussel-Charleroi, tot de Sluis van Anderlecht. Daar steek je de brug over en neem je meteen links om de linker kanaal-oever te volgen langs de Veeweidekaai. Het is een eindje stappen, tot net voorbij de Ring, om rechts de Zuunstraat in te slaan. Die brengt je langs opduikende volkstuintjes feilloos tot aan het bekende natuurgebied Vogel(en)zang. Deze prachtige site in de Vogelzangbeekvallei wordt beheerd door vrijwilligers van CCN Vogelzang CBN. Meer info over de vereniging vind je makkelijk online. Partners zijn Leefmilieu Brussel en de gemeente Anderlecht, die de grootste eigenaar ervan is. In een sterk verstedelijkt gebied vormt het natuurrezervaat een biodiverse groene oase. Lange rijen knotwilgen voelen er Vlaams aan en hun bewoners, zoals de steenuil en de gekraagde roodstaart die je

Haren

Het dorp dat wordt en het dorp dat was

De Kleine Expeditie gaat met Randatlas op zoek naar wat dat Rand-zijn nu precies is en brengt op die manier de Vlaamse Rand in kaart. Ze zetten hun tenten op in verschillende gemeenten en brengen er verslag over uit in RandKrant.

TEKST Koen Demarsin – FOTO Filip Claessens

hier misschien niet meteen zou verwachten, tekenen present tijdens mijn verkenning. Ik zag ook de blauwe ijsvogelschicht. De vallei vormt een mooie verbinding met het achterliggende Pajottenland.

Biodivers eindepunt

Hopelijk maak je tijd vrij voor het bijna twintig hectare groot kerkhof van Anderlecht. De begraafplaats ondertekende als eerste van het Brussels Gewest de beheerprincipes van het Natuurnetwerk Natagora (Waals-Brusselse tegenhanger van Natuurpunt). Het is er aan te zien. Hoewel ze eerst lijkt op een geformaliseerde groene ruimte met Franse allures en uitgesproken geometrische vormen, zie je daarna hoe alles zo biodivers mogelijk onderhouden wordt, volgens de in Vlaanderen geldende principes van Harmonisch Parkbeheer. In die zin kan je het bijna een verlengde of een uitbreiding noemen van het aangrenzende natuurgebied in de vallei.

Hier eindigt onze zevendelige tocht rond Brussel. De combinatie van uiteindelijk nog veel natuur met een prominent aanwezig stedelijk weefsel blijft verrassen. Je vraagt je af hoe het allemaal naast elkaar kan bestaan. En of het even harmonisch is, is nog een andere zaak. Toch blijft de ontdekkingsroute meer dan de moeite waard. Ze telt meer troeven dan we in de korte reeks hebben belicht: zoals de boeiende musea die Brussel rijk is, de parken, parkjes en volkstuintjes, en niet te vergeten de onnavolgbare *îlots verts*. Brussel staat erom bekend de open ruimte achter de lintbebouwing meer dan in andere steden groen en rustgevend in te vullen. In Gent zie je het ook, maar urbanisten van overal komen speciaal naar ons land om die van Brussel te bekijken. ●

www.leefmilieu.brussels/themes/groene-ruimten-en-biodiversiteit/de-groene-wandeling

Hoe blijft een dorp een dorp? Het is een vraag die mensen uit Ternat zich wel eens stellen als ze 's avonds na het werk op de Assesteenweg voor de overweg staan, wanneer een trein naar de stad de verkeersstroom uit de stad tot stilstand brengt. Autotijd geeft bedenktijd, al komt die soms ongevroegd. Het zijn niet alleen de verkeersstromen die in Ternat voor kopbrekers zorgen, maar ook andere tendensen als bevolkingsdruk, ruimtegebruik of de impact op het sociaal weefsel die ervoor zorgen dat de gemeente in snel tempo verandert. Ternat is een deel van de Rand geworden, dat weten intussen de bewoners, de beleidsmakers en becijferen ook rapporten die het hele stadsrandgebied in kaart brengen. Als Ternat dit tempo wil bijhouden, dan is het zaak om nu stil te staan bij wat Ternat vandaag is en om na te denken over wat het wordt. Dat heeft alles te maken met het nu van de plek. Randatlas beschreef tijdens het voorbije Open Monumentenweekend van 11 september, samen met de inwoners, wat de gemeente vandaag is en wat voor hen de moeite loont om door te geven. Dat is geen onbelangrijke oefening, want Ternat verandert hoe dan ook. Dat is zeker. De beste kaart van Ternat die de deelnemers opstelden heeft daardoor iets van een testament die de inwoners van Ternat vandaag doorgeven aan de inwoners van morgen. Aan die van morgen om er iets mee aan te vangen.

Na de feiten

Ook Haren kreeg zijn portie stedelijkheid te verwerken, al was het in tienvoud en tientallen jaren eerder. In Haren was er niet de tijd om erover na te denken. Anticiperen is er nu niet meer bij. Harenaren voelen zich overrompeld door wat hen overkwam met de komst van alweer een nieuwe werf: MIVB, NAVO, het vormingsstation van Schaarbeek. Noem maar op. Dat was keer op keer en telkens weer, met de bouw van de gevangenis als voorlopig eindpunt. Randatlas kwam eind augustus onvermijdelijk na de feiten. Veel komt hier na de feiten. Ook de verhalen van de inwoners die nog weten hoe het was in het dorp komen na de feiten. Verschillende inwoners die hier op verhaal kwamen zijn uitwijkelingen. Ze wonen nu in Grimbergen, Kampenhout, Leuven. Wat er met Haren gebeurde, smeedde hun herinneringen tot een collectief. Op verhaal komen, het klinkt bijna als op adem komen. Als er te veel op korte tijd gebeurt, is dat moeilijk om te behappen. En het lijkt alsof er in al die jaren maar weinig tijd was om echt te verwerken waarmee het dorp werd opgezaald. Randatlas bracht in Haren even een rustpunt, al had het hier meer weg van een verwerkingsmoment dan van een blik op de toekomst. Al is zijn perimeter sterk ingeperkt, Haren blijft herkenbaar als dorp. De steenwegen en sporen mijden nog het oude centrum met een kerk in het midden. ●

www.randatlas.be

‘Proberen een **beter mens te worden**’

Met Katlijn Malfliet en Tom Sauer wilden we het over de kunst van het leven hebben. En dat deden we, maar onvermijdelijk kwamen we ook uit bij de oorlog in Oekraïne, waarover ze twee opvallende stemmen zijn die te weinig worden gehoord.

TEKST Nathalie Dirix – FOTO David Legrève

Welk beeld heb je van jouw kindertijd? **Malfliet:** ‘Dan denk ik spontaan aan mijn eerste podiumervaring in de derde kleuterklas. Ik ging naar een schooltje in Wezembeek-Oppem. Ik speelde een eekhoortje. Toen heb ik voor de eerste keer ervaren dat het me ligt om voor een publiek op te treden. Later wilde ik actrice worden. Mijn ouders waren daar niet voor te vinden. Ik moest een ernstig diploma halen. En zo ben ik rechten en Oost-Europakunde gaan studeren. Optreden ben ik altijd graag blijven doen. Ik speelde een tijdje amateur-toneel. Trouwens, lesgeven is ook een vorm van optreden.’

Sauer: ‘Als docent voer je inderdaad een soort theater op. Dat is nodig om de aandacht van je studenten vast te houden. Het beeld uit mijn jonge jaren is een foto op een scoutskamp. Ik zit op een rots. Ik kijk en observeer, terwijl mijn kameraden aan een vijver aan het spelen zijn. Dat typeert mij. De wereld aanschouwen. Ik wilde hem vooral vanuit sociaal-maatschappelijk standpunt begrijpen. Wat ik me ook herinner, is mijn eerste betoging, samen met mijn ouders. Ik was tien jaar. De NAVO had beslist om kernraketten in Kleine Brogel te installeren. Mijn ouders betoogden voor het eerst in hun leven.’

Wat waren de scharniermomenten in jullie leven?

Sauer: ‘In het vijfde middelbaar heeft mijn leraar godsdienst ons een heel trimester over kernwapens laten discussiëren. Met de huidige eindtermen zou zoiets niet meer kunnen. Het heeft een onuitwisbare indruk op mij gemaakt. Het motiveerde mij om politieke en sociale wetenschappen te studeren.’

Malfliet: ‘Mijn scharniermoment was mijn doctoraatsverdediging over het persoonlijk

eigendomsrecht in de Sovjet-Unie. De verdediging was een regelrechte kwelling. Ik was drie maanden zwanger en doodziek. Mijn echtgenoot bracht me naar de universiteit. Onderweg zag ik een vrouw de ramen lappen. Ik dacht: *stond ik nu maar in haar schoenen*. Waarom kies ik ervoor om als zwangere vrouw een thesis te verdedigen? Wat doe ik mezelf aan? Op dat moment besefte ik heel sterk dat ik inging tegen wat van mij als vrouw werd verwacht. Met dat rollenconflict ben ik vaak geconfronteerd geworden.’

Hoe kijk je daar vandaag naar?

Malfliet: ‘Ik ben blij dat ik heb doorgezet. Ik ben ervan overtuigd dat je een boeiend leven kan leiden door meerdere rollen (professor, decaan, vice-rector, moeder, grootmoeder) te combineren. Een vrouwelijke prof die zelf geen kinderen had, zei me ooit: *Laat nooit kinderen voor je carrière. Want vroeg of laat, word je toch teleurgesteld in je carrière. En dan ga je spijt hebben dat je geen kinderen hebt. Ze zei dus niet, zoals je vaak hoort: je zult moeten kiezen.*’

Sauer: ‘Maar de combinatie is wel moeilijk, ook voor mannen. De academische wereld is heel competitief. Zonder de steun van mijn vrouw zou het mij niet lukken. We zijn dit jaar 25 jaar getrouwd. Wij kijken naar onze relatie als een *work in progress*. Mede dankzij Encounter Vlaanderen, die week-ends voor het verduurzamen van je relatie aanbiedt, zijn we ons bewust hoe belangrijk het is om open met elkaar te communiceren en tijd te maken om onze emoties te delen. Moesten we dat met zijn allen meer doen, onze wereld zou er beter uitzien.’

Malfliet: ‘Mijn man en ik geven elkaar maximale vrijheid. ’s Ochtends komen we elkaar tegen aan het ontbijt, maar ons uitgangspunt is om elkaar zoveel mogelijk ruimte te geven.’

Wat waren tot nu toe de hoogtepunten in jullie leven?

Malfliet: ‘De geboorte van mijn kinderen en kleinkinderen. Enkele maanden geleden werd mijn jongste kleinkind geboren. Ik vind dat nog altijd een wonder. Het geeft me een sublieme vorm van geluk. En dit zonder dat je de lasten van de bevalling moet ondergaan. (*lacht*) Ik vind het ook fijn om tijd met hen door te brengen en gewoon voluit mezelf te zijn. Heb jij al kleinkinderen?’

Sauer: ‘Nee, onze kinderen hebben nog geen lief. (*lacht*) Mijn hoogtepunten ervaar ik in kleine dingen. Als je erin slaagt om op een dag je vele taken behoorlijk uit te voeren, dan ben je goed bezig. De prijs van Vredesambassadeur die Pax Christi me toekende, bezorgde mij een bijzonder moment, net zoals een gelijkaardige prijs van Rotary International. Ik kon toen een publiek van meer dan tienduizend mensen toespreken. Ik denk niet dat ik dat ooit nog zal meemaken.’

Herken je zaken van jezelf in (klein)kinderen?

Malfliet: ‘Ik hoop dat ze me leren kennen als iemand die geprobeerd heeft om in te gaan tegen de traditionele rol die mij als vrouw wordt toegeschreven. Als iemand die niet in de eerste plaats aan zichzelf denkt, maar ook aan de samenleving een bijdrage wil leveren. En die haar best deed een beter mens te worden. Onlangs kwam mijn kleindochter me fier zeggen: *Omie, ik ga woord (dictie) doen*. Precies alsof ze wist dat ik het heel leuk zou vinden dat ze in mijn voetsporen zou treden.’

Sauer: ‘Onze oudste dochter is heel boos over de wijziging in de abortuswetgeving in de Verenigde Staten. Ze komt echt op voor de rechten van de Amerikaanse vrouwen. Veel zal te maken hebben met het feit dat ze in de Verenigde Staten is geboren. Dat schept een band. Maar ik herken natuurlijk ook het engagement om op te komen voor sociale rechtvaardigheid.’

Jij was een aantal jaren verbonden aan de befaamde Harvard- universiteit? Hoe kijk je naar de Amerikaanse cultuur?

Sauer: ‘Harvard is een academisch paradijs. Ik heb daar Mandela, Chomsky, Biden,

KATLIJN MALFLIET

- Emeritus hoogleraar (KU Leuven)
- Doceerde vakken over de politieke, sociale en juridische transformatie in Midden- en Oost-Europa
- Decaan van de faculteit Sociale Wetenschappen (2010–2013)
- Vicerector Duurzaamheid, Diversiteit en Cultuur (2013–2017)
- Voorzitster Pax Christi (1994–1998)
- Auteur van *Poetinsisme, een Russisch fenomeen*

Al Gore, Huntington,... aan het woord gehoord. Het is een land waar je, als alles meezit, echt vooruit kan komen. Ambitie vinden ze geen vies woord. Bij ons wordt ambitie nogal snel de kop ingedrukt. Eigenlijk hebben de Amerikanen een beetje te veel van wat wij in Europa te weinig hebben.'

Wat waren de moeilijkere momenten of teleurstellingen?

Sauer: 'Tot nu toe heb ik veel geluk gehad, zowel op het vlak van gezondheid als op vlak van de liefde. De moeilijkste tijd was mijn postdoctorale periode. Je hebt keihard aan je doctoraat gewerkt zonder enige garantie op een benoeming. Die onzekerheid vond ik niet makkelijk om mee om te gaan. Vooral omdat ik toen al vader was en mij verantwoordelijk voelde voor mijn gezin.'

Malfliet: 'Waar ik het moeilijk mee heb, is dat men onze inzichten vaak niet au sérieux neemt. Dat merkte ik opnieuw toen mijn boek over het Poetinsisme uitkwam. Ik kreeg de kritiek dat ik overdreef, aan complottheorie deed of de vleesgeworden verontwaardiging was. Dan denk ik: *waarom luistert men niet naar de inzichten die ik, na al mijn jaren van intensief studiewerk, wil delen?*

Sauer: (*knikt instemmend*) 'Luisteren we wel voldoende naar anderen en nemen we hun stellingen wel ernstig? Die kritiek van vleesgeworden verontwaardiging vind ik dan weer een compliment.'

Malfliet: 'Het is toch bedroevend dat er

(inter)nationaal geen debat wordt gevoerd over alternatieven voor de vreselijke militarisering die vandaag als een vanzelfsprekendheid wordt beschouwd. En zeggen dat er bij de val van de Berlijnse muur een opening was om anders over veiligheid te denken. Dat we die kans verkwanseld hebben, is voor mij een zeer grote teleurstelling.'

Sauer: 'Er bestaat wel degelijk een alternatief: de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), die tot doel heeft de samenwerking tussen 57 lidstaten op militair, economisch en humanitair vlak te bevorderen. Ook Rusland en de Verenigde Staten maken er deel van uit. En toch wordt er nauwelijks over gesproken. Hoe kan dat? Omdat ze volledig ondergesneeuwd wordt door de NAVO.'

Malfliet: 'Dat soort veiligheidsconcept hebben we nochtans nodig als alternatief voor de militarisering van Europa.'

Sauer: 'Bij Pax Christi hebben we twee jaar geleden de werkgroep Veiligheid en Ontwapening opnieuw opgericht. We zijn nu klaar met het schrijven van een *Vredesmanifest* waarin we pleiten voor een alternatief voor de militarisering.'

Malfliet: 'Zorg ervoor dat het zoveel mogelijk gedragen wordt, zodat het geen slag in het water wordt. We hebben nood aan een luide, collectieve stem van vredesorganisaties, academici, vakbonden, duurzaamheidsdenkers, klimaatactivisten die pleiten voor een andere weg. Anders zijn we op weg naar de verdoemenis.'

Sauer: 'Zo'n collectieve stem zie ik er niet meteen komen. Ik zie eerder de industrie aan de alarmbel trekken omdat met de oorlog hun faillissement dreigt.'

Wat doet de huidige oorlogssituatie met jou als (groot)ouder?

Malfliet: 'Het spreekt voor zich dat mijn kinderen indertijd geen wapens als speelgoed kregen. Het belette hen niet om met kapstokken naar elkaar te schieten. Oorlogsdelen was ook hen niet vreemd. (*lacht*) Maar mijn opvoeding heeft toch zijn sporen nagelaten. Dat merkte ik toen mijn kleinzoon van vijf onlangs zei: *Wapens, dat willen we niet, hé oma.*' (*algemeen gelach*)

Sauer: 'Conflict is eigen aan de mens. Het is een gegeven. Hoe gaan we ermee om? Dat is de vraag.'

Malfliet: 'Door te proberen een beter mens te worden. Dat is nodig willen we vooruitgang maken als mensheid. We moeten het oorlogszuchtige in ons overstijgen. Dat is humanisering.'

Sauer: 'Eigenlijk doen we het als mensheid niet zo slecht. De voorbije decennia hebben we op meerdere vlakken vooruitgang geboekt. Er worden heel wat minder oorlogen tussen staten gevoerd. De economische groei en geletterdheid gingen erop vooruit.'

Malfliet: 'Met de huidige oorlog in Oekraïne hebben we toch een flinke stap achteruitgezet. Ik pleit voor meer aandacht voor thema's als conflictpreventie en vredesdenken. Ik geloof ook in het belang van diversiteitsdenken. Een beter mens worden, dat gaat over in vrede leven, ook met mensen die anders zijn dan wij.'

Welke kunstvorm kan jou troost bieden?

Malfliet: 'Ik houd van film. Een tijdje geleden maakte de Australische film *Man of Flowers* indruk op mij. Het gaat over een excentrieke man die voor zichzelf een eigen universum heeft gecreëerd. Eigenlijk kan hij niet tegen de hardheid van deze wereld. Hij compenseert die door brieven aan zijn overleden moeder te schrijven, bloemen te verzorgen, naar muziek te luisteren en naar vrouwen te kijken die zich voor hem uitkleden. Het verhaal speelt zich af in een heel picturale omgeving waar je het frêle, het kwetsbare van de mens voelt.'

TOM SAUER

- Hoogleraar Internationale Politiek (Universiteit Antwerpen)
- Lid van de Raad van Bestuur van het Vlaams Vredesinstituut
- Lid van de Raad van Bestuur Pax Christi Vlaanderen
- Auteur van het boek *De strijd voor de vrede*

Sauer: 'Ik heb iets met films waarin onrechtvaardigheid aan de kaak wordt gesteld. De film over Steve Biko heeft me ontroerd. Hij was de man die in de jaren 70 een hele generatie inspireerde om tegen de apartheid op te komen. Net zoals Nelson Mandela heeft hij veel in beweging gezet. In 1977 werd hij vermoord. Ik hou ook van Ierse en Britse folkmuziek: Mary Black, Christy Moore, Eleanor McEvoy, Amy McDonald,... Jammer genoeg maak ik hiervoor te weinig tijd.'

Malfliet: 'Ik hoor graag Russische en Centraal-Europese muziek. Vooral de hoge klanken van een viool doen iets met mij. Zo kwam ik ooit in contact met een Armeense componist. De muziek die hij maakt, slaagt erin om de wreedheid van de Armeense genocide te vertolken. Prachtig hoe die hoge klanken door merg en been gaan en het wrede lot van onschuldige mensen oproepen.'

Welk boek heeft voor jou een speciale betekenis?

Sauer: 'Het *Vredesboek* van Bernard Benson. Het is het verhaal van een klein jongetje dat naar de wereldleiders trekt om hen wakker te schudden en te zeggen dat de nucleaire wapenwaan moet stoppen. Ik kan me perfect met dat jongetje vereenzelvigen.'

Malfliet: 'Becoming' van Simone de Beauvoir. Tegen de stroom in koos zij ervoor om als ongehuwde vrouw in vrijheid te leven. In het boek kom je erachter hoe moeilijk het voor haar was om een andere weg te bewandelen dan te trouwen en kindjes krijgen. Ze heeft tegen heel wat vooroordelen moeten vechten. Het was echt niet evident om als zelfstandig denkende vrouw door het leven te gaan. Ik heb veel respect voor de moedige keuzes die ze maakte. Ook nu nog moeten vrouwen hun vrijheid afdwingen. Onze bevrijdingsstrijd is niet gestreden.'

Hoe vat je de kern van jouw boek samen?

Sauer: 'Mijn boek *De strijd voor vrede* gaat over de kracht van inclusie. Dat kan je zowel toepassen op onze politiek ten aanzien van Rusland als onze Syriëstrijders. Door Rusland in een Euro-Atlantische alliantie te integreren en jongeren van allochtone afkomst meer deel uit te laten maken van onze samenleving, vermijd je uitsluiting met alle vernietigende gevolgen van dien.'

Malfliet: 'In mijn boek *Poëtinisme, een Russisch fenomeen* zet ik uiteen hoe het politieke regime van Rusland werkt. Niet zo evident omdat het zich als een duale staat opstelt. Rusland stelt zich voor als een land met democratische instellingen, maar daarachter gaat er een feodaal netwerk schuil met Poëtin aan de top. Hij is de spreekbuis van het Kremlin waar alle macht geconcentreerd zit. Die macht controleert alle rijkdommen (olie, gas, nikkel,...) van het land. Daardoor kan het Kremlin zich alles veroorloven en zijn ambitieuze strategie uitvoeren. Wij Europeanen zouden moeten sidderen en beven als we wisten wat er op ons afkomt. Rusland stelt zich op als een muis, maar heeft het potentieel om een beer te worden die ons in zijn klauwen krijgt.'

Sauer: 'Daar ben ik het niet mee eens. Rusland is een krimpende macht, zowel economisch, demografisch als militair. Ze willen als regionale grootmacht gewaardeerd worden. De Amerikanen hebben de Russen in de armen van de Chinezen geduwd. Niet slim.'

Hoe kijken jullie naar ouder worden?

Malfliet: 'Ik wil dat in de eerste plaats aanvaarden en er niet over zeuren. Ik wil een WOW worden: een Wild Old Woman. Ik wil nieuwe domeinen verkennen. Ik wil het klassieke patroon waaraan een oma moet

voldoen, doorbreken. Een oma kan veel meer dan pannenkoeken bakken. (*lacht*) Ze kan nog nieuwe zaken ondernemen en opkomen voor de belangen en de waardigheid van de oudere generatie. Op dat vlak wil ik graag een rolmodel zijn voor mijn (klein)kinderen en de samenleving.'

Sauer: 'Ik sta niet echt stil bij het ouder worden, al kan ik niet ontkennen dat het lichaam niet altijd meer meewil zoals vroeger. Dat ervaarde ik enkele maanden geleden toen ik bij het skiën mijn kinderen niet meer kon volgen.' (*lacht*)

Hoe kijken jullie naar de eindigheid van het leven?

Malfliet: 'Je wordt in het leven geworpen. Het is aan jou om met je capaciteiten er het beste van te maken. Niet alleen voor jezelf, maar voor de hele samenleving. Want een individualistische maatschappij is niet mijn ding. *Be nice to each other*, zegt de Amerikaanse econoom Jeffrey Sachs. Zo wil ik oud worden: be nice. Maar ook wild. (*lacht*) Onlangs zag ik een overlijdensbericht waarin stond: *Het boek is uit*. Ik vind dat een mooie gedachte. Op een bepaald moment is het genoeg geweest. En dat is ook goed zo.'

Sauer: 'Gun het elkaar, vind ik een goede leidraad. Dat zouden we allemaal wat meer moeten toepassen. Ik wil ook graag geloven dat we tijdens onze tijd op aarde een verschil hebben gemaakt. Dat ons leven niet zinloos is.' ●

Katlijn Malfliet en Tom Sauer wisselden ook van gedachten over de oorlog in Oekraïne, het militarisme, de vredesbeweging, Rusland en de NAVO. Lees deze interessante gedachtewissel in een vervolgartikel op www.randkrant.be

Ijs, vuur en Asse

Jeroen Van Nieuwenhove verhuisde zes jaar geleden van Asse naar IJsland waar hij fulltime natuurfotograaf werd. De ongerepte IJslandse natuur en vulkanische uitbarstingen inspireerden hem tot een boek en een expo die hij in CC Asse komt presenteren.

TEKST Michaël Bellon - FOTO Jeroen Van Nieuwenhove

Een drone zoemt boven de vallei Geldingadalir in IJsland. Een langdurige uitbarsting van het vulkanisch systeem Fagradalsfjall produceert er een lavastroom die abstracte patronen tekent over een uitstulpend en stollend landschap dat voortdurend verandert. Op het moment dat Jeroen Van Nieuwenhove met zijn drone een foto neemt van het natuurspektakel lijkt de lava een vurige draak op het verkoelde oppervlak te tekenen. Met die foto kaapt hij in de wedstrijd World Landscape Photographer 2022 de eerste plaats weg in de categorie abstracte beelden. Zijn Lava Dragon wordt door de Deense landschapsfotograaf Mads Peter Iversen a *once-in-a-lifetime shot* genoemd (zie ook pg. 3).

Nabij de natuur

Van Nieuwenhove heeft het zich dus nog niet beklagd dat hij in 2016 definitief van hometown Walfergem naar IJsland verhuisde. Die stap zette hij na verschillende bezoeken aan het eiland in de jaren daarvoor. 'De eerste keer was in 2012. Vanaf dan voelde het precies alsof ik niet meer zo graag in België was. In het begin dacht ik dat het gewoon met een vakantiegevoel te maken had, maar ik bleef terugkeren, besliste te verhuizen, leerde er iemand kennen en nu krijg ik volgend jaar misschien zelfs de IJslandse nationaliteit.'

Jeroen reisde als kind al veel en was toen ook al erg geïnteresseerd in de natuur. Maar wat maakt dat hij zich net in IJsland zo thuis voelt? 'Wat me in België opvalt, is het gejaagde en stresserende tempo, terwijl

ginder de houding meer is van *we zien wel, uiteindelijk komt het wel goed*. De nabijheid van de natuur heeft daar veel mee te maken: gemiddeld één keer om de vijf jaar barst een vulkaan uit en in de winter gooien sneeuwstormen dikwijls je plannen overhoop. Dat maakt de relativiteit van een en ander snel duidelijk.'

Zijn kinderdroom

In IJsland kreeg Van Nieuwenhovens passie voor fotografie vrij spel. De voormalige IT'er, die begon als evenementfotograaf is nu fulltime natuurfotograaf, geeft fotoworkshops, begeleidt natuurtochten voor fotografen, verkoopt zijn foto's, heeft zijn eigen youtubekanaal, en maakte net het boek *New Earth. A Photographic Journey Of The Eruption*. Daarin staan adembenemende foto's en een persoonlijk verslag van de uitbarsting van Fagradalsfjall in 2021. Die vond bij manier van spreken plaats in zijn achtertuin, en had zo'n impact op hem dat hij er 44 keer naartoe trok. 'De uitbarsting meemaken was een kinderdroom die uitkwam. Het ging dan ook nog eens heel uitzonderlijk om een Schildvulkaan waar je veilig naast kan staan. Je moet alleen een gasmasker in de buurt houden tegen de schadelijke gassen. Van het begin wou ik tonen dat er meer was dan de stereotiepe foto's over de uitbarsting die op Instagram verschenen, door te focussen op details, en de verschillende fases en veranderingen in beeld te brengen.' Van Nieuwenhovens boek heet niet voor niets *New Earth*. 'De lava is natuurlijk indrukwekkend, maar wat nog meer

indruk maakte, was dat de krater waar ik de eerste dag naast stond nu een berg is die je van in Reykjavik kan zien. Hoeveel mensen hebben er voor hun ogen een berg zien geboren worden? De skyline is helemaal veranderd.'

Veranderend landschap

Zijn fototentoonstelling in CC Asse zal Vuur en IJs heten, en toont behalve het vuur van de vulkaan ook de ijslandschappen op het eiland. 'IJsland heeft veel extremen te bieden. Elke tien kilometer sta je in een ander landschap. Ook de klimaatverandering leeft hier heel sterk. Sommige gletsjers trekken zich met honderden meters per jaar terug. Onder de grootste gletsjer liggen enkele van de gevaarlijkste vulkanen. Als dat ijs verdwijnt gaan we meer uitbarstingen krijgen.'

Natuurlijk zal Van Nieuwenhove tijdens zijn lezing ook spreken over fotografie zelf. Over het feit dat je beelden niet te veel moet bewerken omdat de natuur voor zich spreekt, dat je hulpmiddelen als drones niet uit gemakzucht moet inzetten, maar alleen als ze een meerwaarde bieden, en dat achter de beste foto's een authentiek verhaal schuilt. ●

www.jvn.photo

19 OKT TOT 13 NOV

Vuur en Ijs (expo)

DO - 20 OKT - 20.00

New Earth (lezing)

Jeroen Van Nieuwenhove

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Ambitieuze klimaatplannen in de Rand

Begin mei gaven Hoeilaart, Overijse, Tervuren, Huldenberg en Bertem de aftrap voor een klimaatalliantie waarmee ze de krachten willen bundelen om op een meer efficiënte manier de CO₂-uitstoot op hun grondgebied terug te dringen. Ook andere gemeenten in de Rand nemen initiatieven die het klimaat ten goede zouden moeten komen.

TEKST Luc Vanheerentals - FOTO Filip Claessens

Deze regio van deze vijf gemeenten is goed voor 80.000 inwoners en 34.000 woningen. Hun ambitieuze doel is om tegen 2050 alle aardgas en mazoutketels te vervangen door duurzame alternatieven zoals een warmtepomp of warmtenet. Het is slechts een van de vele innoverende projecten van gemeenten uit de Vlaamse Rand om de steeds toenemende opwarming van de aarde terug te dringen. Hieronder lees je een overzicht van wat dertien gemeenten in de Rand hiervoor doen.

Samenwerking is noodzakelijk

Aanleiding voor de oprichting van de klimaatalliantie is het besef dat samenwerking noodzakelijk is om resultaten te bereiken. De vijf gemeenten engageerden zich eerder in het kader van burgemeestersconvenant om tegen 2020 en 2030 de CO₂-uitstoot op hun grondgebied respectievelijk met 30 en 40% te verminderen. In 2020 was dat gemiddeld nog maar voor 5% het geval. 'Bij de toekenning van Vlaamse en Europese subsidies vallen kleine gemeenten vaak uit de boot. Deze samenwerking maakt van ons een middelgrote stad die meer kans maakt op financiële steun', zegt Bram Peters (Groen), milieuschepen van Tervuren. Momenteel wordt een uitgebreid actieplan voorbereid. De klimaatalliantie wierf ondertussen reeds een project- en renovatiebegeleider aan. De eerste gaat onder meer op zoek naar nieuwe fondsen, de tweede helpt inwoners hun huis te isoleren. Volgens Peters zal er ook intens worden samengewerkt met partners zoals de energiecoöperatie Druifkracht.

De initiatieven

Hoeilaart, Overijse en Tervuren nemen nu al heel wat maatregelen om de CO₂-uitstoot te doen dalen. Naast energiebesparing in de eigen gebouwen geeft **Overijse** onder meer gratis bouwadvies aan particulieren. Op vlak van mobiliteit wordt het eigen wagenpark systematisch groener gemaakt en worden alternatieve vervoersmiddelen gepromoot. Er worden ook projecten onderzocht om energie op te wekken, zoals windmolens langs de E411 en het herstel van een oude watermolen op de Lane. **Tervuren** maakt een klimaatadaptatieplan, plant 2.000 bomen in de Leeuwerikenlaan, plaatst zonnepanelen op eigen gebouwen en promoot deelwagens. In samenwerking met Futureproofed neemt ook **Hoeilaart** maatregelen zoals het plaatsen van zonnepanelen op gemeentegebouwen, het intern gebruik van 100% groene stroom, het aanbieden van deelwagens, energieadvies op maat, het promoten van zonnepanelen aan de hand van de Zonnekaart Vlaanderen, en doet het samen met basisscholen een boomplantactie.

Asse installeerde al in 2015, samen met Ecopower, vier windturbines op zijn grondgebied, goed voor het verbruik van 6.000 huishoudens en 3,6% van het totale energieverbruik in de gemeente. Het bestuur streeft er tegen 2030 naar dat minstens 10% van het energiegebruik afkomstig is van lokaal geproduceerde hernieuwbare energie. Op elf gemeentegebouwen werden er zonnepanelen geplaatst en nieuwe gebouwen worden voorzien van warmtepompen. Naast meer windmolens en het opwekken van stroom of warmte via warmtekraftkoppeling, warmtepompen of zonneboilers wil men meer zonnepanelen

op de daken. Momenteel wordt slechts 6,6% van de bruikbare daken in Asse hiervoor benut. Om tegen 2030 de uitstoot met minstens 40% te doen dalen in vergelijking met 2011 wil men de renovatiegraad van woningen aanzienlijk verhogen. De gemeente liet tot dusver reeds 130 energieaudits uitvoeren bij particulieren die energiezuinig willen verbouwen. De gemeente maakt ook werk van meer groen en bos, zoals in het Kerremanspark.

“ De gemeenten steken een stevig tandje bij, maar zijn nog ver verwijderd van de vooropgestelde doelstellingen.

Een opvallende maatregel in **Beersel** is het project *Burgerbudget voor klimaatprojecten*, waarvoor het gemeentebestuur vanaf dit jaar 10.000 euro uittrekt. In aanmerking voor steun komen projecten over hernieuwbare energie, vergroening, ontharding of duurzame deelmobiliteit. In het kader van *Jong Lokaal Kabaal* steunt de gemeente jongeren om een eigen klimaatactie uit te voeren. In het najaar van 2021 ging men in Lot van start met een wijkrenovatie traject waarbij inwoners gestimuleerd worden om het energieverbruik te verduurzamen. Dit najaar zullen twee nieuwe, collectieve wijkrenovatie trajecten worden opgestart. In het kader van *Beersel Wekt Op* wordt het plaatsen van bijkomende windturbines onderzocht, een project rond zonne-energie gerealiseerd en de opstart van een lokale energiegemeenschap onderzocht om de opgewerkte hernieuwbare energie te delen.

Vilvoorde tracht zijn klimaatbeleid zoveel mogelijk te verankeren binnen al zijn beleidsdomeinen en de meerjarenplanning. Om alle lokale belanghebbenden (bedrijven, organisaties, scholen, burgers) te betrekken, trad de stad toe tot het lerend netwerk Urbact van Europese Zero Carbon Cities. De stad zette reeds de eerste stappen om in dialoog te gaan met inwoners. Projecten van verenigingen worden financieel ondersteund. Om mensen te begeleiden bij renovatievragen, energieaudits en hernieuwbare energie toerde in de periode 2017-2020 de *Woon+bus* door de stad. Alle advies wordt momenteel gebundeld in het Energiepunt. Vilvoorde sensibiliseert onder meer met de *Klimaatket*, de centrale figuur in een educatief programma voor scholieren. Om projectontwikkelaars te sensibiliseren werd de kwaliteits- en duurzaamheidskamer in het leven geroepen.

Sint-Pieters-Leeuw werkt samen met WarmNest, Klimaatpunt en 3WPlus om inwoners te begeleiden bij het energiezuiniger maken van hun woning. Speciale aandacht gaat uit naar mensen in energie-armoede. Om de toemende verharding tegen te gaan, werd in mei 2020 in de open ruimte een verkavelingsstop ingevoerd (met uitzondering van gronden langs uitgeruste wegen). De gemeente steunt klimaatprojecten van burgers. Samen met Klimaatpunt en Haviland wordt een groepsaankoop van elektrische fietsen georganiseerd. Met Beersel en Halle werd gestart met de opmaak van een autodeelactieplan en werden bijkomende deelauto's en -fietsen geplaatst. De gemeente kocht zes elektrische dienstwagens die 's avonds en in het weekend door inwoners gebruikt kunnen worden. Voorts maakt de gemeente werk van extra toegankelijk groen en ontharding en stelde

Factor 4 aan voor renovaties van gemeentegebouwen via energiedienstencontracten.

Merchtem plaatste zonnepanelen op alle beschikbare daken van gemeentegebouwen en maakt werk van kleine groene eilandjes. De gemeente legt bij nieuwbouw strenge isolatienormen op en verplicht bij nieuwe meergezinswoningen grotere regenwaterputten. Ook **Zaventem** plaatste zonnepanelen op de daken van gemeentegebouwen. Deze gemeente wil duizenden bomen aanplanten: 10.000 in het Zeenpark, 3.000 in Nossegem, 8.000 in Sint-Stevens-Woluwe. **Grimbergen** sensibiliseerde in juni met het Mobiel Energiehuis en biedt individuele hulp aan via 3Wplus. Er staat een project wijkrenovatie op stapel waarbij men de inwoners per wijk gericht informeert en ondersteunt. Op het dak van GBS 't Mierken werden zonnepanelen geplaatst waarin burgers konden participeren.

Ook in de faciliteitengemeenten beweegt er wat. **Kraainem** installeerde in 2021 zonnepanelen op de daken van een aantal gemeentelijke gebouwen en liet Fluvius het energiegebruik ervan screenen. Op de Kleine Maalbeek wil men een waterturbine installeren. Onder het motto *Beter renoveren met Klimaatpunt* begeleidt **Sint-Genesius-Rode** particulieren bij renovaties. Met het duurzaamheidsfeest *The Green R(hode)* wil men mensen bewustmaken van diverse aspecten van duurzaamheid. Scholen kunnen voor de vergroening van speelplaatsen een subsidie krijgen. **Drogenbos** sensibiliseert de bevolking onder meer met de organisatie van klimaatcafés en de oprichting van een klimaatraad. Er werden de afgelopen jaren al tal van bomen aangeplant en werk gemaakt van het vergroenen van het openbaar domein en promotie van het fietsgebruik. ●

BOUWWERK

Rizoom

VILVOORDE Aan de stadsrand van Vilvoorde, langs de Zenne, groeit een plek. Jonge boompjes, constructies van recupmateriaal, kunstwerken, speeltuigen nestelen zich ongedwongen tussen het beton en de baksteen van oude militaire loodsen. In 2019 kocht de stad het voormalig legerdomein Asiat om ruimte te geven aan kunst en cultuur, sport en recreatie, ondernemerschap en innovatie. Voor de ontwikkeling van de site stapt Vilvoorde mee in een experimenteel architecturaal avontuur volgens de filosofie van Deleuze. Architectuur als een *becoming*, zonder hoofdstructuur of hiërarchie maar als het resultaat van verbindingen en bewegingen, als een rizoom, een wortelstok die zijn weg zoekt, met onvoorspelbare vertakkingen en richtingen. Geen uitgetekende plannen met vastgelegde bestemming voor de bestaande loodsen dus. De plek krijgt ademruimte en tijd om organisch te groeien volgens de noden en impulsen van de bewoners. Twee externe beheerders, Onkruid en Den Hoorn, begeleiden dit proces. Duurzaamheid en circulariteit staan daarbij voorop. Kick-off was in 2019 het Horstfestival, een feest van architectuur, kunst en muziek. En zo ontwikkelt zich in de oude hallen stilaan een straat met kleine economie waar kleine ondernemers en vzw's hun intrek nemen. Rond de voormalige sporthal kwam een skatepark en worden plannen gesmeed voor een boulder/klimzaal. Een andere loods wordt een makershal voor circulaire bedrijven zoals Circular Matters die plasticvervangers maakt op basis van planten. Events en fuiven kunnen in de grote hallen, maar ze kunnen ook gewoon een speelplek zijn. Een ontmoetingsplek met mogelijkheden, die tot de verbeelding spreekt. ●

TEKST & FOTO Tine De Wilde

Koorzang is vergelijkbaar met teamsport

Het vierstemmige Carmina Kamerkoor uit Meise leeft ambitieus toe naar de opvoering van de *Messiah* van Händel. Met dit concert wil Carmina niet alleen volwassenen, maar ook jongeren uit de Vilvoordse scholen aanspreken. Het koor is een symbool van veerkracht en verbinding.

TEKST Gerard Hautekeur – FOTO Filip Claessens

🕒 dirigent Michiel Haspeslagh

Carmina heeft in de voorbije 50 jaar een stevige reputatie opgebouwd. ‘Om de twee jaar brengen we een klassieker zoals eerder al het Requiem van Mozart en de Schepping van Haydn in de Onze-Lieve-Vrouw van de Goede Hoopkerk in Vilvoorde. We wisselen het klassieke repertoire af met een lichter muzikaal programma in GC de Muze van Meise’, vertellen voorzitzer Susie Vertongen en bestuurslid Isabel Grillet, de enthousiaste voortreksters van Carmina.

Sociaal netwerk

‘Ons kamerkoor telt een dertigtal zangers. Met open repetities proberen we nieuwe mensen aan te trekken. Om de zangmicrobe al vroeg door te geven, zijn we in september met een kinderkoor gestart. Het richt zich tot kinderen van het derde tot het zesde leerjaar uit de gemeente.’

Je kunt niet zomaar instappen in het kamerkoor. ‘Je hoeft niet van het blad te kunnen zingen, maar notenkennis en zangervaring zijn wel een vereiste. Onze gedreven, professionele dirigent Michiel Haspeslagh

legt de lat hoog’, zeggen Vertongen en Grillet eenstemmig. Ze geven tal van redenen om aan te sluiten bij het muziekkoor. ‘Samen zingen is een verrijking, het scheidt een samenhangingsgevoel en verhoogt het zelfvertrouwen. Het is wetenschappelijk aangetoond dat zingen een heilzaam effect heeft

“ **Samen zingen is een verrijking. Het scheidt een samenhangingsgevoel en verhoogt het zelfvertrouwen.**

op je mentale en fysieke gezondheid. Bij het zingen produceren de hersenen endorfine, het zogenaamde gelukshormoon, dat een goed gevoel geeft. Tijdens de zang hechten we veel belang aan de juiste ademhalings-technieken die ervoor zorgen dat het bloed meer zuurstof opneemt. Die ademhalings-technieken drijven angstgevoelens naar de achtergrond. Zingen is een heel intensief proces waarbij je je continu moet concentre-

ren op de noten, de toon, het ritme, de uitspraak en tegelijk moet je aandachtig blijven luisteren en je voortdurend afstemmen op de andere koorleden. Samen zingen is een groei- en groepsproces met als orgelpunt de publieksuitvoering. In de aanloop naar een concert verzetten vrijwilligers bergen werk. Ook die praktische voorbereidingen creëren een band. In die zin is het koor een sociaal netwerk’, stellen de dames.

Dirigent als spilfiguur

Voor de uitvoering van de *Messiah* van Händel zullen tachtig à negentig muzikanten op het podium staan. Carmina zingt samen met Cantabile uit Hove en doet een beroep op een barokensemble en professionele solisten. De spilfiguur in dit samenspel is dirigent Haspeslagh. ‘Ik ben opgegroeid in een muzikaal nest. Volgens mijn moeder kon ik al zingen nog voor ik kon spreken. In 2010 nam ik van haar de regie van het jeugdkoor in Kessel-Lo over. Twee jaar later wonnen we de wedstrijd Koor van het Jaar en nadien kwam alles in een stroomversnelling.’

‘Een observator van de menselijke poppenkast’

Haspelslagh is een professionele zanger, die vast verbonden is aan het Vlaams Radiokoor en er geregeld fungeert als gastdirigent. De Messiah beschouwt hij als een meesterwerk. ‘Händel is in dit werk op zijn best met een paar steengoede stukken en prachtige aria’s voor alt en sopraan. Nagenoeg iedereen kent de Messiah van het Hallelujah. Het is een publiektrekker. Maar wees gerust, je zal geen platgewalste plaat te horen krijgen.’

Inspirerend scholenproject

Naast de twee publieksconcerten op 18 en 19 november om 20 uur, is er een ingekorte versie van de Messiah voor het schoolconcert op 18 november om 14 uur. ‘Dit is ons zesde scholenproject dat zich tot alle Vilvoordse scholen richt’, aldus Vertongen en Grillet. ‘Carmina heeft voor de leerkrachten een les-map uitgewerkt met informatie over de leefwereld en de tijdsgeest van componist Händel. Met ons schoolconcert bereiken we leerlingen uit alle schoolrichtingen. We zien een zeer divers publiek dat representatief is voor de bevolking van de Noordrand. Voor veel jongeren is het trouwens een unieke ervaring om een live concert met tachtig muzikanten mee te maken. Tijdens een vorig concert zag je jongeren verrast opkijken bij het horen van de altus, een zeer hoge mannenstem die het stem-bereik van een alt heeft. Met een kwinkslag verwees de dirigent naar hedendaagse muziek zoals *Take it easy* van Mika, die ook zo’n hoge toon aanslaat. De interactie tussen de dirigent en de jongeren is belangrijk. Hun appreciatie blijkt uit het overdonderende applaus op het eind. Het scholenproject krijgt de steun van de stad Vilvoorde en het Vlaams Gewest.’ ●

f www.carmina.be

Sinds ik singer-songwriter Jonas Winterland uit Merchtem een paar jaar geleden voor het eerst interviewde, ontstonden er nu en dan spontane digitale babbels over boeken.

TEKST Ines Minten – FOTO Filip Claessens

Ik zoek dringend een goed boek. Jij nog tips?’ De titels en argumenten vlogen over en weer. Heerlijk. Zo liet hij me *De ondergang van de familie Boslowits* ontdekken, de novelle waarmee Gerard Reve in 1947 debuteerde. Toen Winterland Germaanse talen studeerde, schreef hij er zijn eindverhandeling over. 100 pagina’s over een boek van amper 50. In de tussentijd is zijn enthousiasme niet getemperd, heel recent is het mijne volledig aangewakkerd.

De jonge ik-verteller Simon slaat de bevriende Joodse familie Boslowits gefascineerd gade. Wanneer de Tweede Wereldoorlog uitbreekt, is hij getuige van de toenemende angst binnen het gezin en ruimer, in de maatschappij. In een sobere, feitelijke, zelfs onderkoelde toon geeft hij weer wat hij ziet en hoort.

Zuinige vertelling

‘Het opmerkelijke aan dit boek is dat er geen enkele keer het woord Jood, holocaust of deportatie in voorkomt. Het gebeurt allemaal op de achtergrond, de verteller draait er zo wat om heen. En misschien is dat wel dé manier om het indringendst over grote gebeurtenissen te vertellen’, vindt Winterland. Reve benoemt niets, maar laat alles meezinderen onder zijn zuinige zinnen. ‘Op mij heeft dat meer effect dan boeken die de gruwel van naaldje tot draadje beschrijven. Het maakt het verhaal extra beklemmend.’

Wanneer de personages rond de radio zitten te wachten op het bericht of de oorlog al dan niet begonnen is, maakt Simons vader zich bijvoorbeeld druk om de begintoon. Normaal begint de nieuwsuitzending met het gekraai van een haan. ‘Ik ben benieuwd, of ze vandaag gewoon kukeleku doen’, zegt de man. En wanneer dat zo is, reageert hij met: ‘Dat is een schandaal.’ Geen superlatieven of grote emoties. Enkel dit zinnetje, dat al de rest bevat: hoe kan alles gewoon doorgaan terwijl de wereld instort?

Toon het met een beeld

‘Reve is een enorm goede observator van de menselijke poppenkast’, zegt Winterland. ‘Alles is theater. Iedereen is heel het verhaal lang, soms met de beste bedoelingen, dingen aan het verdraaien, verzwijgen of met taal af aan het dekken. Als verteller doorprijkt Simon de leugen voortdurend, maar als personage doet hij er gewoon aan mee.’

Reve toont zich een meester in het basisprincipe van goede literatuur: *show, don’t tell*. Toon het aan met een beeld of actie in plaats van met beschrijvende woorden. ‘Ik zeg precies hetzelfde wanneer ik lesgeef over songschrijven. In plaats van in dagboekstijl te zeggen hoe triest je bent omdat je grote liefde je heeft verlaten, creëer je beter een setting of beeld. Tussen de regels van wat je schrijft laat je de mensen zo aanvoelen waar het eigenlijk om gaat. Dat is zoveel krachtiger. En Reve doet het van nature.’ ●

f In deze rubriek geven we ruimte aan boeken. Elke maand gaan we met een lezer in gesprek over hét boek (van het moment/aller tijden/dat jouw leven heeft veranderd). Heb je een goed verhaal? Laat het ons weten op randkrant@derand.be

Ⓜ zussen Lesya en Oksanya

‘Wij zullen ons prachtige land niet opgeven’

In maart verlieten de zussen Lesya en Oksanya Barsuk Oekraïne. Het verdriet voor hun land in oorlog weegt zwaar. Toch belet het ze niet om vanuit Tervuren met vertrouwen naar de toekomst te kijken. ‘Dit is een nieuw begin.’

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

Hoe gaat het met jullie?

Oksanya: ‘Wij zijn dankbaar dat we in België kunnen verblijven. Ik ben blij dat ik op jullie nationale feestdag de kans kreeg om goedgedag te zeggen aan prinses Astrid. Ik was die dag naar Brussel getrokken om mij een beetje Belg te voelen.’

Lesya: ‘Wij hebben het geluk om opgevangen te worden door prachtige mensen die alles

doen wat ze kunnen om het naar onze zin te maken. Dat werkt helend. Toch maak ik mij veel zorgen over mijn oudste zoon die als vrijwilliger in Oekraïne bleef. We bellen elke dag. Mijn jongste zoon kwam met mij mee naar België. Hij krijgt de unieke kans om in de British School of Brussels Tervuren les te volgen.’

Oksanya: ‘Ook voor mijn dochter openden er deuren in België. Ze heeft een master

diploma in economische wetenschappen en het heeft niet lang geduurd voor ze een job vond. Als moeder geeft me dat een trots gevoel. Het geeft me energie om deze moeilijke tijden door te komen.’

Wat voor leven hadden jullie in Oekraïne voor de oorlog uitbrak?

Oksanya: ‘Ik woonde samen met mijn man en dochter in de rand van Kiev. Ik leidde er een actief leven, werkte als analist bij een organisatie die zich inzet voor journalisten. Als vakbondsafgevaardigde verdedigde ik de belangen van de werknemers.’

Lesya: ‘Ik woonde met mijn twee zonen in Kiev waar ik als coördinator werkte voor het departement Regie en Massa-evenementen van onze universiteit. Voordien had ik mijn eigen literatuurprogramma op de nationale radio-omroep.’

Welke Oekraïense auteur zou je aanraden?

Lesya: ‘Taras Shevchenko (1814-1861). Hij was schrijver, schilder en humanist. Zijn kunst vertelt je veel over de wederopstanding van de Oekraïners. Zijn portret vind je terug op onze bankbiljetten. Hij staat symbool voor standvastigheid. Dat begrijp je pas goed als je weet hoe hij en zijn familie door de Russen werden onderdrukt. Hij heeft nog de tijd gekend dat Oekraïners lijfeigenen waren van de Russen.’

‘Lesya Oekrajinka (1871-1913) is een belangrijke vrouwelijke auteur. In haar werken staan vrijheid, onafhankelijkheid en de waardigheid van het individu centraal. Ze was een feministische activiste. Haar eerste gedicht heet *Hoop*. Het is een uiting van protest tegen de arrestatie van haar oom. Zij verzette zich tegen het autocratische regime van de tsaren en werd gevangen genomen. Het is meer dan tweehonderd jaar geleden, maar zij wist de Oekraïense ziel te vatten. Haar teksten inspireren ons nog steeds.’

Hoe zou je zelf de Oekraïense ziel omschrijven?

Oksanya: ‘Ikervaarde het onlangs op een samenkomst van Oekraïense vrouwen. We zaten in een cirkel, hebben gemediteerd en gezongen. Je voelde onze vastberadenheid om onze angsten te overwinnen. Het typeert onze manier van zijn. We geven niet op, ook al probeert men onze wilskracht te vernietigen.’

Lesya: ‘Oekraïners hebben een sterke geest. Dat heb ik nog maar eens kunnen vaststellen toen we tijdens de zomer in het park van Tervuren samenkwamen en er Oekraïense folkloreliedjes zongen. We weenden omdat ze ons deden beseffen dat de geschiedenis

zich blijft herhalen. Die strijd voor onze vrijheid blijft maar doorgaan. Wat we zongen, kwam recht uit ons hart. Onze tranen waren geen teken van zwakte, maar van collectieve vastbeslotenheid. Wij zullen ons prachtige land niet opgeven.'

Hoe verliep jullie reis naar België?

Lesya: 'In maart crashte vlakbij een vliegtuig. Toen besepte ik dat ik daar weg moest. Met mijn twee kinderen ben ik gevlucht. We trokken in allerijl naar de ondergrondse metro. We waren met duizenden ontredderde mensen. Een vreselijke toestand.'

Oksanya: 'Na een paar dagen zijn Lesya en haar zonen naar mijn huis gekomen. Ik woon niet ver van een bos, vlakbij Kiev. Er waren al meerdere mensen een schuilplaats komen zoeken. Het merendeel van de tijd lagen we op de grond zodat de Russen ons niet door de ramen zouden zien. Steeds meer drong het tot mij door dat we ook daar niet langer veilig waren.'

Lesya: 'Via mijn vriendin Nathalie zijn we in Tervuren terecht gekomen. Vluchten uit Oekraïne was een verscheurende keuze. Mijn oudste zoon en de man van Oksanya waren vastbesloten in Oekraïne te blijven. Uiteindelijk duwde mijn oudste zoon een rugzak in mijn handen om mij duidelijk te maken dat ik geen tijd te verliezen had.'

Hoe brengen jullie jullie tijd door in België?

Lesya: 'Met Nederlands studeren. (*lacht*) Vier dagen per week gaan we naar de les. In het CVO worden we ondergedompeld in de Nederlandse taal. We willen de taal absoluut leren, maar het is hard werken om goedemiddag en hoe gaat het met u? correct uit te spreken. Maar we leren bij. Woord per woord.'

Oksanya: 'In het begin verbleven we allemaal bij Nathalie, nadien bij Eva. Ik sta echt te kijken van de gastvrijheid die wij hier ervaren. Nu kijken we uit naar een lange termijn oplossing. Ik denk aan een huis waar mijn zus, ik en onze kinderen kunnen samenwonen

zonder dat mensen een deel van hun woning moeten delen.'

Wat was het zwaarste moment?

Lesya: 'Toen ik de eerste Russische bom hoorde ontploffen. Het was alsof mijn hart stopte met kloppen. Wat er dan door je heen gaat, is moeilijk te beschrijven. Je vraagt je af hoe het mogelijk is dat we in onze moderne wereld niet verder geëvolueerd zijn dan barbaren die hun gelijk proberen te halen door elkaar te vernietigen? Daarnaast drukt de angst dat mijn zoon iets zou overkomen zwaar op mij.'

Oksanya: 'Het besef dat mensen die we graag zien in gevaar zijn, is hartverscheurend. Mocht onze vader, die vorig jaar overleed, deze oorlog meemaken, hij zou van verdriet een tweede keer sterven. Hij was een bijzondere man. Hij stond aan het hoofd van een Oekraïense radiozender die hij de naam Zonnestraal gaf. Zijn liefde en die van onze moeder voelen we nog steeds, ook nu ze er niet meer zijn. Als zonnestrallen. Wat hebben wij geluk gehad om zo'n ouders te hebben.'

Hoe kunnen we deze bloedige oorlog stoppen?

Oksanya: 'Meer (moeder)liefde is de sleutel. Mochten er meer moeders aan het hoofd van onze naties staan, er zou minder oorlog zijn. Moeders over heel de wereld voelen hetzelfde. Zij willen vrede voor hun kinderen. Geen oorlog. Dat hun stem luider moge klinken.'

Lesya: 'Deze oorlog heeft de hele wereld-orde veranderd. Het is cruciaal dat we verenigd blijven. Dat is niet alleen ontzettend belangrijk voor Oekraïne, maar ook voor de rest van de wereld. We mogen niet toelaten dat we stukken van ons land aan Rusland verliezen. Want dan stopt het nooit.'

Oksanya: 'Ik blijf geloven in de goedheid van de mens. In oktober vorig jaar maakte ik in Kreta een aardbeving mee. Toen voelde je heel sterk hoe we als mensen allemaal met elkaar verbonden zijn en dezelfde wens delen: een gelukkig leven op deze aarde.' ●

MIDDENIN

Droog

Dit jaar zal de geschiedenis ingaan als heel speciaal wat betreft het weer. Het voorbije decennium hebben we al wat meegemaakt, maar blijkbaar kan het nog altijd straffer. Warm, warmer, warmst. Of ook: droog, droger, droogst. Dit jaar is er dan nog een *speciale* bijgekomen: de vele bosbranden. Ook bij ons. Niet geheel onverwacht, maar wel heel plots en met veel tegelijk.

Het fenomeen van 2022 was echter de kurkdroge lente, met daarna nog een heleboel droge zomermaanden. Stel je voor: tussen januari en maart kregen we 125,3 liter water per vierkante meter, in plaats van de normale 197,3 liter. Tussen april en juni was dat respectievelijk 122,9 en 169 liter. In juli en augustus kregen we 32,6 liter in plaats van 166,8 liter. Dat leverde voor de eerste acht maanden van dit jaar een tekort op van zomaar eventjes 252,5 liter. Dat is het equivalent van meer dan drie normale maanden.

Daardoor stonden de grondwaterstanden heel laag en vielen vele poelen en andere oppervlaktewateren droog. De Rijn was zelfs even niet meer bevaarbaar. De rivierbeheerders hadden de handen vol om voldoende scheepvaart te waarborgen. Landbouwgewassen verdroogden terwijl je ernaar stond te kijken. Het was kantje boordje met de hoeveelheid koelwater voor de elektriciteitscentrales.

De meeste kenners zijn het er over eens dat dit het nieuwe normaal wordt. Dat vonden ze vorige jaren ook al, maar met het natte 2021 gingen we toch weer wat meer achterover leunen. Geen goed idee. En zeggen dat er zoveel oplossingen zijn die kunnen bijdragen aan de gewenste aanpak die ons veel ellende moet besparen. Hopelijk komt het er nu snel van, want de tijd dringt. Benieuwd hoe het de volgende jaren uitpakt. Als je beter wil begrijpen wat er met ons weer aan de hand is, lees dan alvast het boek *De boomgrens* van Ben Rawlence. ●

TEKST Herman Dierickx

FR 'Nous n'abandonnerons pas notre beau pays'

En mars, les deux sœurs Lesya et Oksanya Barsuk ont quitté l'Ukraine. Le deuil de leur pays en guerre pèse lourd. Cela ne les empêche pas d'envisager l'avenir avec confiance à Tervuren. 'Nous sommes vraiment émerveillées par l'hospitalité que l'on nous offre ici. En même temps le fait de réaliser que les personnes que nous aimons sont en danger, nous brise le cœur. Nous ne pouvons arrêter cette guerre qu'avec plus d'amour (maternel). Avec plus de mères à la tête de nos nations, il y aurait moins de guerres. Car les mères du monde entier ressentent la même chose. Elles veulent la paix pour leurs enfants. Sans guerre. Puissent leurs voix résonner plus fort.'

‘Wij zijn tijdloos, in de betekenis van eeuwig actueel’

Met *The Return of the Comeback* delen Kamagurka en Herr Seele hun grappen en grollen, na een break van anderhalf decennium, opnieuw in een theaterzaal. ‘Hij is heel grappig maar geen humorist, terwijl ik een humorist ben maar totaal niet grappig.’

TEKST Tom Peeters - FOTO Filip Claessens

⤴ Herr Seele & Kamagurka

Afspreken met Peter van Heirseele (63), alias Herr Seele, en Luc Zeebroek (66), alias Kamagurka, doe je in stijl in Brasserie Albert in Oostende, het grand café van het monumentale Thermae Palace Hotel. Hier komen ze wekelijks samen om hun *Cowboy Henk*-strip te maken. ‘Kama bedenkt de tekst en daarna werk ik alles uit’, beschrijft Van Heirseele de rolverdeling. Wij werken al heel ons leven in tearooms en patisserieën. Het inspireert ons. De Spaanse surrealist Luis Buñuel en zijn scenarioschrijver Jean-Claude Carrière werkten ook graag op café. Daar dronken ze hun cocktails terwijl ze hun ideeën de vrije loop lieten.’

Absurdistisch pingpongspel

Dat werken bestaat uit een absurdistisch pingpongspel waarbij Kamagurka zijn meest recente vondsten declameert en aftoetst bij Herr Seele, die meestal enthousiast kwispelt en nooit te beroerd is om ze ook uit te beelden zodat zich simultaan een sketch ontwikkelt. Als Kamagurka een amateuristisch filmpje begint te maken met zijn smartphone en Herr Seele citeert uit *Zijn en Tijd*, het lijfwerk van de Duitse filosoof Martin Heidegger, is het hek van de dam. ‘Wij zijn de enige echte

erfgenamen van het surrealisme’, zegt Van Heirseele onbewogen. ‘Het surrealisme inspireert bij ons de toegepaste kunst, de mop dus. In feite is er geen verschil met René Magritte of Dali. Behalve dat je er bij ons een pointe verkrijgt waarmee je ook moet lachen.’

Zottigheid en traditie

‘Mijn werk is pure zottigheid, maar grijpt ook terug naar de traditie’, zegt Zeebroek. ‘Niet alleen naar het surrealisme, maar ook naar pakweg Rubens. Zo hou je de kunst in leven, ook bij jonge mensen.’ Met Bosch, Bruegel, Magritte en Ensor hebben ze allebei dezelfde helden, denkt Van Heirseele. ‘Zelf vind ik de Vlaamse Primitieven even zot als Bruegel. Zo’n heilige die daar staat met een kroon en een staf, de kleren die hij aan heeft... Waarover gaat dat allemaal? Die onbegrijpelijke sprookjeswereld intrigeert ons mateloos. De zin voor detail ook: de handen en vingers van *Cowboy Henk* zijn geïnspireerd op de Vlaamse Primitieven.’

Het is die traditie die Zeebroek meteen herkende in Van Heirseele toen hij hem - ook in zijn jonge jaren al piekfijn uitgedost - voor het eerst zag in het Gentse Sint-Pietersstation, wachtend op de trein

naar Oostende. ‘Ik moet hem bedanken, want ik bloosde constant. Desondanks heeft hij me het podium opgeduwd.’ Dat blozen werd het thema van hun eerste gezamenlijke optreden in een café in Leuven en het is altijd een thema gebleven.

Minutieuze puinhoop

Tussen absurdisme en zelfspot wijst Van Heirseele ons erop dat humor maken nooit vlot verloopt. ‘Het is altijd schaven.’ De voorkeur voor nonsens staat het ambacht niet in de weg. ‘Achteraf is het altijd een puinhoop op het podium en voelen de mensen zich bevrijd’, zegt Zeebroek. ‘Maar om dat resultaat te bereiken moet je alles minutieus voorbereiden. Het is bijna millimeterwerk. Als er iets niet juist ligt, kan dat de opbouw van een mop verpesten en komt de pointe er gewoon niet uit.’

The Return of the Comeback ontstond spelenderwijs na een reeks try-outs in de Antwerpse Arenbergschouwburg en is voor beiden een genot om te spelen omdat er nog eens oeverloos in geluld kan worden, iets wat je stand-uppers niet ziet doen. ‘Zij moeten met de actualiteit bezig zijn en *to the point* komen’, zegt Van Heirseele. ‘Echte nonsens

Johan Terryn over *Het uur blauw*

‘Meest waardevolle project ooit’

is veel plezanter en meer rock’n-roll. Daar hebben we in deze tijden nood aan. Ik heb niet voor niets een voorkeur voor de humor van Karl Valentin of Laurel & Hardy, die bovendien uitstekend gekleed waren. Goede humor heeft ook met esthetiek te maken. Dat mis ik in satire zoals *De Ideale Wereld*, waar iedereen in jeans en T-shirt zit.’

Zeebroek houdt als cartoonist in dag- en weekbladen sowieso de vinger aan de pols. ‘Ik vind het leuk om cartoons te maken over de energiefacturen. Het stemt me altijd gelukkig dat ik daar iets over kan zeggen. Onze theateervoorstellingen gaan een heel andere richting uit. Hadden wij vroeger actuele grappen gemaakt, dan was deze show er niet geweest, want actualiteit is gedoemd om te verdwijnen. Wij zijn tijdloos in de betekenis van eeuwig actueel. In onze huidige voorstelling zitten er ook grappen die we dertig of veertig jaar geleden al bedacht hebben.’

De blinde leidt de blinde

De reden waarom het duo ondanks de vele zichtbare verschillen zo goed samenwerken lijkt een typisch voorbeeld van *opposites attract*. ‘Ik ben temperamentvol, een ongeleid projectiel. Hij houdt mij in de teugels’, zegt Van Heirseel. ‘Hij voelt zich als een vis in het water in de humor, ik in de kunst. In de kunst loopt hij rond als een jongetje in een snoepwinkel. Ik doe hetzelfde in de humor.’ Zeebroek: ‘Hij is heel grappig, maar geen humorist. Ik ben niet grappig, maar wel een humorist.’ ‘De beste humorist ter wereld zelfs. We hebben elkaar nodig’, besluit Van Heirseel. ‘Ken je het schilderij van Bruegel *De blinde leidt de blinde*? Daar hebben wij dus wel wat van weg.’ ●

DO – 6 OKT – 20.30

The Return of the Comeback

Kamagurka & Herr Seele

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Met *Het uur blauw* maakte Johan Terryn een beklijvende voorstelling over rouwen en hoe belangrijk het is om verdriet te delen. Hij vulde zijn eigen verhaal over het verlies van zijn vader aan met verhalen van anderen. De monoloog begint in Hoeilaart aan zijn laatste tournee.

TEKST Ines Minten – FOTO Tine De Wilde

In april 2020, middenin de eerste lockdown, verloor Johan Terryn zijn vader. Afscheid nemen moest soberder dan sober en zonder nabijheid. Toen hij in zijn radiocolumn over die ervaring sprak, kreeg hij aangrijpende reacties van luisteraars met een vergelijkbaar verhaal. Terryn ging in gesprek met hen. Er groeide een podcastreeks uit, vervolgens een boek en een theateervoorstelling. ‘*Het uur blauw* is misschien wel mijn meest waardevolle project ooit. Het heeft op verschillende vlakken grote betekenis voor mij.’ Eerst is er natuurlijk het eerbetoon aan zijn vader. ‘Die emotionele link maakt het uiteraard belangrijk voor mij. Bovendien vonden verschillende van mijn talenten er een plek in. Het was voor het eerst dat zoveel fragmenten van mezelf samenkwamen in één project.’ Tot slot zijn er de vele warme reacties van luisteraars, lezers en toeschouwers. ‘Laatst vertelde een man me na een lezing met tranen in de ogen dat hij zijn echtgenote dertig jaar geleden op jonge leeftijd was verloren. In al die tijd had hij geen woorden gehoord die hem zo raakten als de mijne, zei hij. Ook al is het een triest verhaal, zo’n reactie vervult me met grote blijdschap, omdat mijn woorden iets hebben kunnen betekenen voor iemand.’

Universeel gehalte

‘*Het uur blauw* is begonnen vanuit het idee om vast te leggen wat er eigenlijk aan het gebeuren was tijdens die strenge lockdown’,

vertelt Terryn. ‘Mensen moesten afscheid nemen van hun geliefden zonder nabijheid, zonder middelen en mogelijkheden. Iets heel essentieels was niet toegelaten. Het heeft ook lang geduurd voor die maatregel weer werd aangepast. Nu kunnen we er grote vraagtekens bij plaatsen. Heeft het effect van de maatregel opgewogen tegen het leed dat is geleden?’ Intussen is *Het uur blauw* uitgegroeid tot een universele voorstelling over rouwen en het belang van nabijheid daarbij. ‘Vroeg of laat maakt iedereen rouw en verlies mee, en toch weten we er weinig van en spreken we er nauwelijks over. We leven in een maatschappij waarin de rouwperiode zo snel mogelijk voorbij moet zijn. Je bent er maar beter niet te lang mee bezig, je vervangt het maar best meteen door iets positiefs. Dat idee lijkt erg aanwezig in dit tijdsgewricht.’

Gesprekken met zijn moeder

Op 5 oktober staat Terryn met *Het uur blauw* in GC Felix Sohie in Hoeilaart. Een dag eerder verschijnt zijn nieuwe boek, *Alles en iedereen gaat weg, behalve mijn goede luim*. Daarin brengt hij zijn beste radiocolumns uit het middagjournaal van Radio 1, samen met gesprekken die hij voerde met zijn moeder. ‘In de radioteksten vond ik veel terug over vergankelijkheid en de schoonheid van het leven. Mijn moeder heeft Alzheimer, wat ook een vorm van vergankelijkheid is: vergankelijkheid van het geheugen.’ Communiceren met een vergeetachtig persoon? Kan niet! Tegen die heersende vooringenomen gedachte gaat Terryn graag in. Hij zette zijn eigen ongeduld en logische verwachtingspatroon opzij, en vond een manier om met haar over het leven te filosoferen. ●

WO – 5 OKT – 20.30

Het Uur Blauw

Johan Terryn

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

Molen herleeft als administratief centrum

Na drie decennia leegstand kreeg de Vuurmolen in Overijse begin deze eeuw een nieuw leven. De oude graanmaaldery werd het administratief centrum van de gemeente en kreeg zo een publieke functie. Veel sporen van de oorspronkelijke functie bleven bewaard. Daardoor is dit een schoolvoorbeeld van een geslaagde herbestemming van industrieel erfgoed.

TEKST Wim Troch – FOTO Filip Claessens

Even spectaculair als de opmars van de industrialisering midden 19e eeuw was het ineensstorten van die klassieke industrie. De industriële revolutie maakte van ons land rond 1900 een van de modernste en welvarendste ter wereld. Van over de hele wereld kwamen ze kijken naar onze fabrieken. Maar de Eerste Wereldoorlog en zeker ook de wereldwijde recessie eind jaren 20 maakte abrupt een einde aan die euforie. Omdat de vraag naar allerhande producten verdamppte, konden fabrieken niet anders dan de deuren sluiten. De maakindustrie die de Tweede Wereldoorlog wel overleefde, kreeg het dan weer moeilijker vanaf de jaren 60 en 70. Strengere milieunormen, goedkopere werkkrachten in andere delen van de wereld en de oliecrisis deden vele fabrieken de das om.

Los van de sociale gevolgen voor de gezinnen, waar soms zowel vader als zonen hun baan verloren, bleven ook in het landschap littekens achter. De machines en kantoormeubelen werden verkocht – in hun geheel of als onderdelen – maar de hoge schoorstenen en grote magazijnen bleven ongebruikt achter. Snel rees de vraag wat er met

al die panden moest worden gedaan. Laten verkommeren? Proberen om de gebouwen voor iets anders te gebruiken? Of toch maar afbreken om op de terreinen iets anders neer te poten?

Functionele leesbaarheid

Het is geen toeval dat industriële archeologie vanaf de jaren 70 aan populariteit won. De groep mensen die de erfgoedwaarde van de ongebruikte industriële sites inzagen, groeide gestaag. Ze probeerden overheden en anderen te overtuigen van de maatschappelijke waarde. Toch verdwenen heel wat voormalige bedrijfsgebouwen. Niet zelden stonden ze op grote terreinen en op gunstige locaties, wat het voor projectontwikkelaars interessant maakte om de gebouwen af te breken en er bijvoorbeeld kantoorgebouwen in de plaats te zetten. In andere gevallen mochten de buitenmuren blijven staan, maar werd de binnenkant ontmanteld om er appartementen en lofts van te maken.

De discussie over wat waardevol genoeg is om als monument bewaard te blijven, is niet eenvoudig. Fabrieken werden en

worden in de eerste plaats ontworpen om functioneel te zijn, al zitten er hier en daar ook architecturale pareltjes tussen. Bovendien werden veel fabrieksgebouwen in de loop der tijden aangepast: vergroot of verbouwd in functie van veranderende productieprocessen. En de grond onder sommige fabrieken is zodanig vervuild dat je er weinig mee kunt aanvangen.

Wat is een geslaagde herbestemming? In het algemeen wordt gestreefd naar een evenwicht tussen het behoud van de oude industriële sporen en het ontplooiën van een nieuwe functie. Een term die daarbij regelmatig valt, is de *functionele leesbaarheid* van een gebouw. Bij het geven van een nieuwe functie aan een gebouw, wordt het gestimuleerd dat op een of andere manier nog duidelijk is waarvoor het gebouw oorspronkelijk diende. Ook voor overheden is dat een criterium om bijvoorbeeld een vergunning af te leveren voor een project.

“ De Vuurmolen is een goed voorbeeld van een geslaagde herbestemming.

Adriaan Linters is pleitbezorger van door-dachte herbestemming van industrieel erfgoed. Hij is historicus en voorzitter van VVIA, de Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie. ‘Recent publiceerde ik een artikel over industrieel erfgoed en duurzaamheid, waarin ik aantoonde dat herbestemming altijd ecologisch rendeert en maatschappelijke meerwaarde creëert’, vertelt hij. ‘Je moet maar even de grens oversteken naar de regio Rijsel om te zien wat mogelijk is. In Nederland is er zelfs een speciale organisatie opgericht voor herbestemming van industriegebouwen. En zelf trek ik regelmatig naar Barcelona om er te beleven hoe burgers de overheid dwingen om oude fabrieken te behouden en een nieuw leven te geven. Het zijn nu woningen of ze geven onderdak aan nieuwe hightechbedrijven, co-workingruimten, horeca en hotels, en natuurlijk ook cultuurcentra, musea en noem maar op.’

DE Mühle wird als Verwaltungszentrum wiederbelebt

Nach drei Jahrzehnten Leerstand wurde die Vuurmolen in Overijse zu Beginn dieses Jahrhunderts zu neuem Leben erweckt. Die alte Getreidemühle wurde zum Verwaltungszentrum der Gemeinde und erhielt damit eine öffentliche Funktion. Viele Spuren der ursprünglichen Funktion sind erhalten geblieben. Damit ist es ein Paradebeispiel für die erfolgreiche Umwidmung des industriellen Erbes. ‚Die Umwidmung des industriellen Erbes zahlt sich in Bezug auf Ökologie und Nachhaltigkeit aus. Sie schafft auch einen Mehrwert für die Gesellschaft‘, sagt der Historiker Adriaan Linters, Vorsitzender der Flämischen Vereinigung für Industriearchäologie.

Gewapend beton

Het toont dat industrieel erfgoed wel degelijk een zinvol tweede leven kan krijgen. Gelukkig zijn er ook bij ons goede voorbeelden van een geslaagde herbestemming. Zo'n voorbeeld van een gerenoveerd gebouw met een nieuwe rol in het lokaal weefsel, maar waarvan de oorspronkelijke functie nog herkenbaar is, is de Vuurmolen in Overijse. Vandaag is dit het administratief centrum van de gemeente, maar het verleden is allerm minst uitgewist.

De Vuurmolen was een graanmaaldery zoals er zovele waren. Bijzonder aan dit gebouw is dat het – waarschijnlijk – de eerste fabriek in ons land was die volledig in gewapend beton is opgetrokken. Ondernemers Joseph Stevens en Emile De Coster lieten in 1902 de molen met stoomaandrijving bouwen in de buurt van het voormalige begijnhof. De molen werd aangedreven door steenkolen, wat de naam Vuurmolen verklaart.

De belangrijkste reden dat de Vuurmolen in Overijse staat, is allicht dat de twee ondernemers allebei een zoon van een voormalige burgemeester van Overijse waren. Voor zulk sentiment was bij investeringen meestal geen plaats. Wanneer de industriëlen van die tijd ergens een grote fabriek wilden neerpoten, was de locatie niet toevallig. De nabijheid van spoorlijnen en kanalen was bijna altijd een nodige voorwaarde. Voor de weliswaar eerder kleinschalige – Vuurmolen was dat niet het geval. Er was wel een tramlijn naar Brussel, al werd die niet aangelegd voor een of andere fabriek, maar voor dé economische activiteit waarvoor Overijse en buurgemeente Hoeilaart bekend werden: de druiventeelt.

Glazen dorp

Dat Overijse voorspoed en groei kende in de hoogdagen van de industrialisering – tussen pakweg 1870 en 1914 – dan was dat niet te danken aan enkele brouwerijtjes of de Vuurmolen, maar wel aan de in serres gekweekte tafeldruiven. Het verhaal van de druiventeelt onder glas in Overijse begon in 1878, toen de gebroeders Danhieux het voorbeeld van telers in buurgemeente Hoeilaart volgden en hun serres bouwden. Door de heuvelruggen en de vruchtbare leemgrond werd de druiventeelt

een succes. De topjaren lagen in de eerste helft van de 20e eeuw. In 1928 had Overijse het hoogste gemiddelde kadastraal inkomen van ons land. De talloze *serristenvilla's* van rond de eeuwwisseling zijn het bewijs van de welvaart die de druiventeelt met zich meebracht.

Mede door de oliecrisis in de jaren 70 doofde de druiventeelt nagenoeg volledig uit. Het verwarmen van de serres werd onbetaalbaar en dus verdween – zowat gelijktijdig met de klassieke industrie – die tak van de economie. Wat ooit een *glazen dorp* was, werd een *verkaveld dorp*. Bezoekerscentrum Druif in de voormalige herberg De Bonte Os herinnert aan het druivenverleden.

Utilitair

De Bonte Os was sinds de jaren 80 van vorige eeuw het administratief centrum van Overijse. Dat brengt ons weer naar de Vuurmolen, die vandaag die functie vervult. De molen was 120 jaar geleden modern. Hij was niet groot, wat van meet af aan een handicap betekende. Door zijn beperkte capaciteit was het voor Stevens en De Coster moeilijk om te blijven concurreren. Ze ver-

kochten de molen aan Desadeleere en Remy, die elders al molens hadden. In 1922 werd de graanmolen door de nieuwe eigenaars uitgebreid. Dertig jaar later werd de molen opnieuw uitgebreid. Helaas mocht dat niet baten, want enkele jaren later zou de molen de deuren sluiten.

Meer dan dertig jaar stond de molen er ongebruikt bij, tot de gemeente in 1997 het pand aankocht om er een administratief centrum van te maken. In 2005 werd begonnen met de renovatie, vijf jaar later gingen de deuren open. Bij de renovatie werden de nieuwste technieken en materialen gebruikt, en was er veel aandacht voor duurzaamheid. Toch bleef het oorspronkelijke utilitaire karakter van het gebouw bewaard. Wanneer je het gebouw binnenstapt, kun je je dankzij de betonnen structuren en inrichting – met de nodige verbeelding – voorstellen hoe het graan werd gemalen. Op die manier worden de inwoners van Overijse, telkens wanneer ze bijvoorbeeld hun identiteitskaart moeten laten vernieuwen, eraan herinnerd hoe de industriële revolutie zowat elke gemeente rond Brussel in meer of mindere mate veranderde. ●

📍 Vuurmolen Overijse

PODIUM

THEATER

ZA - 1 OKT - 20.15

More Dogs

Real Boys

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO - 5 OKT - 20.30

Het Uur Blauw

Johan Terryn

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

Egmont

Het Blanket, I Solisti, Vlaams Radiokoor

WO - 5 OKT - 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 22 OKT - 20.15

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA - 8 OKT - 20.30

Te Gek?! Nerveuze vrouwen

Ella Leyers, Clara Cleymans, Inge

Paulussen & Tine Reymer

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

DO - 13 OKT - 20.30

Man in de mist

Het nieuwstedelijk

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

VR - 14 OKT - 20.30

I said no no no

TG De Link

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR - 14 OKT - 20.15

We are not drawn onward to new era

Ontroerend Goed

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 14 OKT - 20.30

De Woordenaar

De Kolonie NT & Bruno Vanden Broecke

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO - 19 OKT - 20.30

Vloek!

De Roovers

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 19 OKT - 20.30

Kunst

Roel Vanderstukken, David Cantens & Bert Verbeke

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,

02 255 46 90

DO - 20 OKT - 20.30

Chemodag is de beste dag van de week

TG Wuiwend Riet

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA - 22 OKT - 20.30

Hoe te leven

Johan Petit & Herwig Ilegems

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA - 22 OKT - 20.00

Misdaad en Straf

Lazarus

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO - 26 OKT - 20.30

De zaak Shell

De Nwe Tijd

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DO - 27 OKT - 20.30

U bent mijn moeder

Sien Eggers

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA - 29 OKT - 20.00

Vlucht(en)

De Zonderlingen

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,

02 731 43 31

KIDS

ZA - 1 OKT - 15.00

Lucht (+4j)

Laika

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

ZA - 1 OKT - 15.00

Dummies (+5j)

dOfT

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

1 & 2 OKT - 10.30, 13.30 EN 16.00

Nachtwacht Show.

Het Donkere Spiegelbeeld

Studio 100

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 9 OKT - 14.00

Drrraai (+3j)

Tout Petit

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

ZO - 9 OKT - 13.00

Best Beestig (3-12j)

Bos op Stelten

Grimbergen, Prinsenbos, 02 263 03 43

Modders van Cie Barbarie (15/10)

ZO - 9 OKT - 14.00

Kinderhoogdag.

De 4 elementen

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZO - 9 OKT - 15.00

De Roofkes (+6j)

Tal en Thee

Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,

02 371 22 62

DO - 13 OKT - 20.30

Surface

Familiar Faces

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 15 OKT - 19.00

A Matter of Time (+8j)

Teatime Company

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA - 15 OKT - 19.00

Modders (+8j)

Cie Barbarie

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA - 15 OKT - 19.00

Raspoetin (+8j)

Theater Tieret

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve,

02 381 14 51

ZA - 15 OKT - 19.00

Kameleonie (+8j)

Leue met Tine Embrechts

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 16 OKT - 15.00

piCcOLO (vanaf 2,5j)

Sprookjes Enzo

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZO - 16 OKT - 11.00

Akke Akke Tuut (+3j)

4Hoog

Jezus-Eik, GC de Bosuil, 02 657 31 79

ZO - 16 OKT - 15.00

Hans en Grietje.

De deurenkomedie (+4j)

Compagnie Gorilla

Linkebeek, GC de Moelie,

02 380 77 51

ZO - 16 OKT - 13.30

Familiedag Bos (+3j)

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 19 OKT - 14.30

Tijger! Tijger! (+8j)

Dempsey Hendrickx & Koperkwintet

Brassery

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZO - 23 OKT - 10.30, 13.00, 14.45 EN 16.30

Radi'O Zoutloos

Studio Orka

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

ZO - 23 OKT - 11.00, 13.30 EN 16.00

Bumbina komt spelen

Studio 100

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA - 29 OKT - 15.00

Roodkapje (+5j)

FroeFroe ft. Lili Grace

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA - 29 OKT - 20.30

Griezelbal

Halloweengezinsfeest

Kraainem, GC de Lijsterbes,

02 721 28 06

ZO - 30 OKT - 14.00

Ainbo (+6j)

familiefilm

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

ZO - 30 OKT - 15.00

Miss Wifi & Koebrev

experimenteren (4-9j)

Ensemble Leporello

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO - 30 OKT - 15.00

Klauw! (+8j)

Hanneke Pauwe & De Studio

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

MA - 31 OKT - 15.00

Monster Family 2 (+6j)

familiefilm

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA – 31 OKT – 17.30

De Gebroeders Schimm (+9j)

familiefilm

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

HUMOR

WO – 5 OKT – 15.00 EN 20.00

Proper Lakens

Sven De Ridder Company
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

Wake me up when it's over

Alex Agnew

5 EN 6 OKT – 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

26 EN 27 OKT – 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

DO – 6 OKT – 20.30

The Return of the Comeback

Kamagurka & Herr Seele

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO – 6 OKT – 20.00

Je suis Pippi

Veerle Malschaert

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

DO – 6 OKT – 20.00

Comedy Club #1 met Raf Coppins & MC Gery Laboul

Schepdaal, De Rare Vos,

02 466 20 30

Welcome to the Rebellion!

(+16j)

Michael Van Peel

DO – 6 OKT – 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR – 7 OKT – 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

7 & 22 OKT – 20.30

Speech

Wouter Deprez

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

't Zal schoon zijn als het af is

Adriaan Van den Hoof

ZA – 8 OKT – 20.30

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO – 20 OKT – 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA – 15 OKT – 20.30

Influencer

Henk Rijckaert

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

22 EN 23 OKT – 20.30 EN 14.30

Troppo Maturo

De Frivole Framboos

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DO – 27 OKT – 20.30

Mag ik even? (try-out)

Kamal Kharmach

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve,

02 381 14 51

DO – 27 OKT – 20.30

Broeden

Grof Geschud

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA – 29 OKT – 20.00

Viva la Muerte!

An Nelissen & Intgeniep

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

LITERATUUR

VR – 7 OKT – 20.30

De Bourgondiërs

Bart Van Loo

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA – 3 OKT – 20.30

Kracht

Ish Ait Hamou

Grimbergen, bibliotheek, 02 263 03 43

DO – 13 OKT – 20.30

Wouter Dehairs & Jo Claes

literaire ontmoeting

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

VR – 28 OKT – 19.30

In de kast van... Natali Broods

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DANS

ZA – 1 OKT – 20.30

Oxytocin

Isabelle Beernaert

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

1 & 2 OKT – 19.00 EN 15.00

Dancing Through Time

Dance O'Mania & dansafdeling van

de Leeuwe dans- en gymclub

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

ZA – 8 OKT – 20.15

Solomon X Sheba

We Are Not People

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO – 12 OKT – 20.30

Vacuum

David Poltrock & Adriaan de Roover

Grimbergen, CC Strombeek,

02 263 03 43

DO – 27 OKT – 20.00

Electric Life (+15j)

fABULEUS

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

MUZIEK

ZA – 1 OKT – 18.30

Wunderkammer #4

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA – 1 OKT – 20.00

Soundtrack of the 80's

The U2 Tribute

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

ZA – 1 OKT – 20.00

Django op virtueuze wijze

Les Violons de Bruxelles

Dilbeek, op locatie,

02 466 20 30

ZO – 2 OKT – 14.30

Face 2 Face

The Billy Joel Experience &

Elton John Tribute

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI – 4 OKT – 15.00

Luc en Bart een paar apart

Bart Kaëll & Luc Appermont

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

WO – 5 OKT – 20.00

April Versch & Cody Walters

Zaventem, CC De Factorij,

02 307 72 72

DO – 6 OKT – 14.00

Wen Bellens

Overijse, wzc Mariëndal,

02 687 59 59

Stories for Boys

L.A.Vation

DO – 6 OKT – 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

VR – 7 OKT – 20.30

Tervuren, CC De Warandepoort,

02 766 53 47

VR – 7 OKT – 20.00

A Pink Floyd Experience

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

VR – 7 OKT – 20.30

Over 7 bruggen

Erik Van Neygen

Jezus-Eik, GC de Bosuil,

02 657 31 79

VR – 7 OKT – 20.30

Grind (try-out)

Kommil Foo

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

ZA – 8 OKT – 20.30

Straks is ook goed

Yevgueni

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

ZA – 8 OKT – 20.30

Anders dan anders

Stan Van Samang

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA – 8 OKT – 20.30

Stef Camil Carlens/

Daniel Dzidzonu & band

30j Wereldwinkel Asse

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

In de kast van... Natali Broods (28/10)

ZO - 9 OKT - 11.00

Desguin kwartetVilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO - 12 OKT - 20.30

Sharon ShannonVilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO - 13 OKT - 14.30

Thank God I'm a Country Girl**Barbara Dex**Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO - 13 OKT - 20.30

Absynthe MindedSint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,
02 371 22 62**History of New Wave****Stijn Meuris, Filip Heylens &
Leen Diependaele**

DO - 13 OKT - 20.30

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZA - 29 OKT - 20.15

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 14 OKT - 20.30

TroissoeurVilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR - 14 OKT - 14.00

Mieke**muzikale seniorenmiddag**
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR - 14 OKT - 20.00

Rigoletto**Deschonecompagnie & muziektheater
Transparent**
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZA - 15 OKT - 20.00

Volwassen en gestreken**Bart Herman**Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA - 15 OKT - 20.15

20 years Birthmarks**Ozark Henry**

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZO - 16 OKT - 14.00

In de geest van Teirlinck**Duo Landini**Beersel, Huis Herman Teirlinck,
www.huisvanhermanteyrlinck.be

DO - 20 OKT - 20.30

Musiques du Silence**Guillaume Coppola**Grimbergen, sacristie abdijkerk,
02 263 03 43

DO - 20 OKT - 20.15

Behind The Marbles**Mos Ensemble**

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

Eugene Onegin**Triomphe de l'Art**

DO - 20 OKT - 20.30

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZO - 23 OKT - 15.00

Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

VR - 21 OKT - 20.00

Song Circle**Raf Walschaerts, Neeke & Venus
in Flames**Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

VR - 21 OKT - 20.15

Chackie Jam**clubconcert**

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

VR - 21 OKT - 14.00

Wiener Operette Melange**Opera Avanti**

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZA - 22 OKT - 20.00

In darkness let me dwell**DOWLNDRAKE**

Meise, Sint-Martinuskerk, 02 892 24 40

ZA - 22 OKT - 20.00

Sonates van Beethoven**Jos van Immerseel**

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZA - 22 OKT - 20.00

Magical Mess**Machiavel!**

Linkebeek, GC de Moelie, 02 380 77 51

DO - 27 OKT - 20.30

Op naar de honderd**Willem Vermandere**Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO - 27 OKT - 20.00

Ode aan Aretha**FRANKLIN**

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DO - 27 OKT - 20.30

Flore**Gabriel Rios**

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

VR - 28 OKT - 20.00

**Soms breekt er een hart,
soms blaft er een hond****Spinvis**

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

VR - 28 OKT - 19.30

Peterschapconcert**Koninklijke Muziekkapel van de Marine**Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR - 28 OKT - 20.00

Aki**Jazzlab**Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

VR - 28 OKT - 20.30

Jo Vally

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

VR - 28 OKT - 20.15

Praatverzachter**Jan Vanlaet**

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

ZA - 29 OKT - 20.30

De Langste Nacht**Laïs**

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA - 29 OKT - 20.30

Flore**Gabriel Rios & Vivo**

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 30 OKT - 11.00

Connect!**Duo Accell**

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

ZO - 30 OKT - 20.30

Jazzoline Orchestra plays**James Bond**

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

FILM

ZO - 2 OKT - 20.00

La Brigade

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 3 OKT - 20.30

Top Gun: Maverick

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 4 OKT - 20.30

Il BucoGrimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DI - 4 OKT - 20.00

**Everything everywhere
all at once**Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DI - 4 OKT - 20.30

Hit the Road

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO - 5 OKT - 20.00

Inexorable

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZA - 8 OKT - 20.30

Pleasant Island**Silke Huysman & Hannes Dereere**

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

To Olivia

ZO - 9 OKT - 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 10 OKT - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 11 OKT - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI - 11 OKT - 20.30

Ich bin dein Mensch

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Nowhere Special

DI - 11 OKT - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

ZO - 16 OKT - 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

WO - 12 OKT - 20.00

NomadlandMeise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

WO - 12 OKT - 20.00

The Batman

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

H4z4rd

MA - 17 OKT - 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 18 OKT - 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Competencia Oficial

DI - 18 OKT - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DI - 25 OKT - 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Tori en Lokita

DI – 18 OKT – 20.00

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

DI – 25 OKT – 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

WO – 19 OKT – 20.00

Downton Abbey. A New Era

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

Ritueel

ZO – 23 OKT – 20.00

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA – 24 OKT – 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI – 25 OKT – 20.30

Elvis

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

WO – 26 OKT – 14.00 EN 20.00

Mijn vader is een saucisse

Wemmel, GC de Zandloper, 02 460 73 24

DO – 27 OKT – 14.30

La vita è bella

Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

ZO – 30 OKT – 20.00

Crimes of the Future

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA – 31 OKT – 20.30

Onze natuur, de film

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

MA – 31 OKT – 20.30

The Black Phone

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

EXPO

TOT 7 OKT

Kristof Verbrugghe

fotografie

Wemmel, cafetaria WZC Hestia,

02 460 73 24

TOT 9 OKT

Yawning Stones

Michel François & Douglas Eynon

Grimbergen, Prinsbos,

02 263 03 43

14 OKT TOT 14 DEC

Rachel Rose

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

14 OKT TOT 14 DEC

Performing Objects

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

📍 Beirut, Recurring Dream (tot 7/01)

15 TOT 23 OKT

Tentoonstelling Kunstkring De Merselborre

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

TOT 16 OKT

Biënnale leerlingen Kunstacademie

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

19 OKT TOT 13 NOV

Vuur en Ijs

Jeroen Van Nieuwenhove

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 7 JAN

Beirut, Recurring Dream

Tanya Traboulsi

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

TOT 8 JAN

Alexandrië: vervlogen toekomst

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 8 JAN

Herman Teirlinck & Frans Masereel

Beersel, Huis Herman Teirlinck,

www.huisvanhermanteyrlinck.be

OPSTAP

ZO – 9 OKT – 14.00

Het geheim van Girardin

Sint-Ulriks-Kapelle, portaal kerk,

02 466 20 30

ZO – 16 OKT – 14.00

Dag van de Trage Weg

Huizingen, boerenerf Eylenbosch

(Sollenberg 3),

www.visitbeersel.be

VARIA

DO – 6 OKT – 14.00 EN 20.00

Dialectendag

fancy fair

Alseberg, CC de Meent,

02 359 16 00

DO – 6 OKT – 20.00

Allez, Chantez!

zangavond

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

DO – 6 OKT – 18.30

Sneakers personaliseren

Tazz Customs

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

DO – 6 OKT – 20.30

Waarom ons klimaat niet naar de knoppen gaat

Maarten Boudry

Dilbeek, Dil' Arte,

02 466 20 30

VR – 7 OKT – 20.00

De Schrijfwijzen

taalspel, dictee

Asse, Oud Gasthuis,

02 456 01 60

VR – 7 OKT – 19.00

Groot dictee der Nederlandse taal

De Schrijfwijzen

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

DO – 13 OKT – 20.00

Schijn

Steven Delaere

Wemmel, GC de Zandloper,

02 460 73 24

VR – 14 OKT – 19.30

Urban run & walk

BRUL

Sint-Pieters-Leeuw, De Merselborre,

02 371 22 62

DI – 18 OKT – 14.00

De Oostkantons in België

Asse, Vivasse,

0473 28 13 10

DI – 18 OKT – 15.00

Het Duitse krijgsgevangenkamp van Overijse-Terlanen

Gilbert Debecker & Piet Van San

Overijse, CC Den Blank,

02 687 59 59

DO – 20 OKT – 20.30

Investeren in de tweede helft van je leven

Michael Van Droogenbroeck

Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve,

02 381 14 51

DO – 20 OKT – 20.00

New Earth

Jeroen Van Nieuwenhove

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI – 25 OKT – 20.00

Mijn vader was priester, mijn moeder non

Koen Wauters

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO – 26 OKT – 20.00

Zuid-Afrika, van Namibië tot Zimbabwe

Patrick Dewilde

Meise, GC De Muze van Meise,

02 892 24 40

WO – 26 OKT – 20.30

De Franse Revolutie

Johan Op de Beeck

Dilbeek, CC Westrand,

02 466 20 30

FAVORIETEN VAN

Anja Pohler

MOOISTE PLEK

IN DUITSLAND

Hiddensee, eiland
in de Oostzee.

FAVORIET GERECHT

Kässpätzle.

MOOISTE

HERINNERING

Mijn studententijd
in Heidelberg.

Nederlands uit de Fabeltjeskrant

Vandaag werkt Pohler als leerkracht Duits in het Goethe-Instituut in Brussel. Talen zijn altijd haar ding geweest. Ze vond het vanzelfsprekend om zo snel mogelijk Nederlands onder de knie te krijgen. 'Ik schreef me in bij het CVO Tervuren. Het leren van de Nederlandse taal ging vlot. Ik had heel wat aanknopingspunten dankzij *De Fabeltjeskrant* die ik als kind in het Nederlands had gevolgd. Wij woonden niet ver van de Nederlandse grens en konden televisieprogramma's in het Nederlands ontvangen.' Wat valt haar op in onze cultuur en taal? 'Ik zie veel vriendelijke mensen die tegelijkertijd eerder gesloten zijn. Na al die jaren vind ik het nog altijd niet vanzelfsprekend om diepe vriendschappen met mensen van hier op te bouwen.'

Belgische flair en flexibiliteit

Toch belet die gereserveerdheid haar niet om België te waarderen. 'We zijn van dit land gaan houden. In Duitsland verloopt het leven veel gedisciplineerder, maar dat brengt ook een bepaalde rigiditeit met zich mee. In België zijn er ook veel regels, maar ze worden met een Belgische flair en flexibiliteit toegepast. Dat maakt het leven draaglijker en menselijker. Een ander pluspunt vinden we de digitalisering van heel wat (overheids)diensten. Ik denk aan het indienen van je belastingen, het opvragen van je pensioen- of gezondheidsinfo,... Op dat vlak staat België verder dan Duitsland.' Ziet ze ook een minpunt? 'Ja. Het leven is hier veel duurder. Als we op bezoek gaan in Duitsland passeren we altijd langs een grootwarenhuis om voedings-, schoonmaak- en verzorgingsproducten te kopen. Het verschil in prijs is aanzienlijk.'

Spiegeletje aan de wand

Een kunstenaar voor wie Pohler veel respect heeft, is Lorient. Hij was een Duits cartoonist, regisseur en toneelspeler die erin slaagde de kleine kantjes van de mens treffend in beeld te brengen. 'Hij houdt ons een spiegel voor. Hij toont hoe we erin slagen om van pietluttigheden toch een halszaak te maken. Zijn filmpje bijvoorbeeld waarin een koppel samen aan de ontbijttafel zit. Hun gesprek gaat over iets banaals zoals hun zachtgekookte eitjes, maar voor je het weet, ontgaat het in ruzie. De kleinheid van de mens. Herkenbaar? Wat Belgische kunstenaars betreft houdt ze van René Magritte. Vooral van *L'Empire des lumières*, een reeks schilderijen waarop je een nachtelijk landschap onder verlichte hemel ziet. 'Dat werk sluit aan bij mijn levensvisie. De gedachte van *licht na duisternis* pas ik toe op deze tijd, want we leven in moeilijke tijden. Maar is dat niet altijd zo geweest? Laten we vooral niet vergeten om ons eigen, kleine leven zo goed mogelijk te leven.' ●

Leef je eigen kleine leven

Anja Pohler woont meer dan twintig jaar in België. In het begin was het wennen. Vandaag kijkt ze anders naar ons land dan toen ze hier aankwam. 'Ik ben gaan houden van de Belgische flexibiliteit.'

TEKST Nathalie Dirix - FOTO Filip Claessens

Toen Anja's echtgenoot in 2002 het aanbod kreeg om voor WWF (World Wide Fund for Nature) in België te komen werken, was hun dochttertje net vijftien maanden. Een buitenlandse uitdaging zag het jonge koppel wel zitten. En zo belandden ze in Tervuren. 'In het begin was het niet evident om sociale contacten uit te bouwen. De meeste Belgische vrouwen gaan enkele maanden na hun bevalling terug werken. In

Duitsland hebben we de gewoonte om de eerste twee jaar thuis te blijven om voor je kind te zorgen. Ik heb mij dan aangesloten bij de Brussels Childbirth Fund, een organisatie die internationale jonge gezinnen wegwijs maakt in België. Via hen kwam ik in contact met andere moeders en kon ik een sociaal netwerk opbouwen. Eenmaal onze dochter naar de kleuterschool ging, breidde mijn netwerk spontaan uit.'

EN A country with a more human face

Anja Pohler works as a German teacher at the Goethe Institute in Brussels. Languages have always been her passion. Mastering Dutch as quickly as possible was the obvious thing for her to do. 'Once I had enrolled at the Tervuren Adult Education Centre, learning the Dutch language was quite straightforward. *De Fabeltjeskrant* (a children's television series featuring puppetry and stop motion) was a great help.' The reserved nature of the Belgians does not stop her from appreciating our country. 'We have grown to love this place. Life is much more disciplined in Germany but that also implies a certain degree of rigidity. Belgium also has many rules, but they are applied with Belgian flair and flexibility so life is more bearable and more human.'